

Razvojni program za koroško gospodarstvo in njegova problematika

Kakor po drugih pokrajinah in deželah srednje Evrope se je tudi na Koroškem gospodarska struktura v zadnjih desetletjih bistveno spremenila. Iz goratih predelov in njihovih dolin se gospodarstvo in prebivalstvo preseljuje v ravnino, v območje prometnih žil. Na Koroškem so to kraji na relaciji Spittal ob Dravi — Beljak

— Celovec. To območje je zlasti v zadnjih tridesetih letih doživelo vzpon industrije, k temu pa še turizma. Na razvoj slednjega v tem območju so zlasti vplivala tam ležeča in najbolj znana koroška jezera. To so Vrbsko, Osojsko, Baško in Milštatsko jezero. Ti kraji s svojimi jezери predstavljajo gospodarsko os Koroške.

V območju pravkar imenovane gospodarske osi, ki predstavlja 18,5 odst. površine Koroške, so leta 1869 našteali 105.000 prebivalcev. Takrat je tam okoli živela ena tretjina koroškega prebivalstva. Leta 1972 je tam okoli živelo že 252.000 oseb, to je blizu 50 odstotkov koroškega prebivalstva. Vse te osebe imajo v tem območju svojo zaposlitev oz. kruh, od katerega živijo njihove družine.

Ostali predeli koroške dežele, tako imenovano gospodarsko obrobje Koroške predstavlja sicer štiri četrtine površine, toda le še dobro polovico prebivalstva. Pred sto leti sta v tem obrobju živeli še dve tretjini koroškega prebivalstva. Ker je število koroškega prebivalstva v zadnjih sto letih naraslo za 66 odstotkov, izgleda, da je bilo to povečanje skoraj docela osredotočeno na omenjeno gospodarsko os. Število prebivalstva v koroškem gospodarskem obrobju čedalje bolj stagnira. Marsikje, zlasti v Ziljski dolini ter v podeželskih občinah velikovškega, volšperskega, pa tudi celovškega okraja pa celo nazaduje.

Še bolj kot stagnacijo in nazadovanje v svojem gospodarskem razvoju občuti koroško gospodarsko obrobje upadanje svojega deleža na obsegu in rasti gospodarstva. Prebivalstvo tega obrobja se je v preteklosti bavilo predvsem s kmetijstvom in delom v gozdu. Gozd je tod okoli bil že od nekdaj pretežno v lasti zemljiških veleposestnikov, vključno Cerkve. Ker kmetje nimajo v povprečju več kot 10 hektarjev zemlje za kmetijsko rabo in ker sodi njihov dobršen del v skupino gorskih kmetov, so njihovi potomci prisiljeni, da iščejo zaposlitve v drugih poklicih, v veliki meri po 30 in več kilometrov od doma. Ta usoda je v zadnjih letih doletela tudi že sedanje posestnike kmetij. Njihove žene morajo opravljati dnevno moško kmetijsko delo, ker se mu sami morejo posvetiti kvečjemu v sobotah in ob nedeljah.

To ne hromi le proizvodne kapacitete kmetij, marveč tudi gospodarsko moč občin tega obrobja. Medtem ko gospodarska moč tega obrobja upada, gospodarska moč območja vzdolž gospodarske osi iz leta v leto narašča. Spričo tega razlike v gospodarskosocialni strukturi koroškega prebivalstva naglo naraščajo.

50 odstotkov koroškega poklicno zaposlenega prebivalstva dela v območju koroške gospodarske osi. Od njih dela 24 odstotkov v območju mesta Celovec, 15 odst. pa v območju mesta Beljak. Na območje gospodarske osi odpade 56,6 odstotka koroških stanovanj in 48,1 odst. razpoložljivih turističnih postelj.

Te številke zgovorno kažejo tako razlike v gospodarski moči med koroško gospodarsko osjo in med taisto močjo njenega obrobja kot pa kažejo gospodarskosocialne razlike, s katerimi mora računati prebivalstvo, če se preseli iz enega v drugo ob-

močje. V prihodnje se bo spričo teh razlik koroško prebivalstvo še nagleje selilo iz gospodarskega obrobja v območje gospodarske osi. Nevarnosti, da bo spričo takih tendenc delež obrobja na številu koroškega prebivalstva še bolj nazadoval in da bo njegova gospodarska moč še bolj ohromela, se je mogoče izogniti, le če bo na področju pospeševanja gospodarstva na obrobju ukrenjenega več kot je bilo doslej. Če se to ne zgodi, bodo tekom prihodnjih 20 let pričela razpadati poslopja vasi, po poljih se bosta razpasla rman in osat, po travnikih in pašnikih pa grmovje in gozdni plevel.

Spričo takih nevarnosti je koroška deželna vlada pred kratkim sklicala konferenco svojega sosveta za urejanje deželnega prostora. Na tej konferenci je bilo v prvi vrsti govora o problematiki, ki postaja očitna vzdolž koroške gospodarske osi. Ob tej priložnosti je bilo zlasti ugotovljeno, da so kapacitete tega območja na industrijskem in turističnem področju skoraj izčrpane, da pa je na drugi strani obstoj kmečkih gospodarstev že resno ogrožena. Ob novih industrijskih in turističnih podjetjih rastejo nova naselja kot gobe po dežju. Z njimi naraščajo tudi komunalni problemi kot so kanalizacija, oskrba z vodo, ceste itd. Nevarnost razpada ekološkega ravnotežja postaja iz leta v leto bolj očitna.

Z drugimi besedami: Medtem ko v območju koroške gospodarske osi kulturno podobo človekovega okolja rušita koncentracija industrije in turizma ter večanje števila prebivalstva in naselij, jo na drugi strani na gospodarskem obrobju pričenjata rušiti zaostajanje podeželja za gospodarskim razvojem in prekomerno odseljavanje prebivalstva. Če v tem razvoju pri urejanju prostora ne pride do ukrepov dolgoročnega

značaja, potem Koroška že v nekaj letih lahko zgubi svojo tako lepo in za turiste tako prikupno kulturno podobo. Upad interesa turistov na Koroški v zadnjih dveh letih je v tem pogledu dovoljno svarilo.

Koroška po takih ugotovitvah ne potrebuje le razvojnega programa za svojo gospodarsko os — kakor menijo pri koroški deželni vladi — potrebuje ga predvsem za svoje obrobje. Kar je bilo za razvoj tega obrobja doslej napravljenega, je sicer upoštevanja vredno, toda za gospodarsko prihodnost tega obrobja to zdaleka ne zadostuje. V tem območju je sicer z dosedanjim pospeševanjem prišlo do gospodarske poživitev, toda bistvene gospodarskosocialne razlike med tem območjem in koroško gospodarsko osjo s tem nikakor niso bile odpravljene. Nasprotno. Te razlike so se — kakor je razvidno iz podatkov, ki so bili navedeni na omenjeni konferenci pri deželni vladi — povečale.

● To ugotavljamo zlasti koroški Slovenci. Naše ozemlje je zaradi tega, ker ni bilo deležno skoraj nobenega gospodarskega pospeševanja, zgubljalo na svojem deležu na koroškem gospodarskem produktu. Naši ljudje so bili prisiljeni, da iščejo dela drugod. S tem so morali pomagati k ekspanziji kapitala, ki jih je pozneje na domači grudi izpodrival. Medtem ko se je v zadnjih sto letih število koroškega prebivalstva povečalo za 66 odstotkov, je do leta 1971 po 22 občinah dvojezičnega ozemlja nazadovalo za 16,3 odstotka.

● Tega nazadovanja še nikakor ni konec. Zato z vso upravičenostjo zahtevamo odgovor na vprašanje, kdaj bo tovrstne germanizacije koroških Slovencev konec. Tozadevnega odgovora je je ostala sedanja koroška deželna vlada enako dolžna kot pa Simova in Wendenigova vlada ter vlade pred njo. Pričakovati pa bi bilo tudi, da bodo slovenske narodne organizacije končno pričele o tej problematiki več razmišljati kot so razmišljale doslej. Prizadevanja za obstoj koroških Slovencev so namreč medtem postala najmanj toliko gospodarska prizadevanja kot so politična in kulturna. (bl)

Mednarodna konferenca o manjšinah - preložena

Kot je znano, naš list je o tem že večkrat podrobno poročal, bi morala biti mednarodna konferenca o narodnostnih skupnostih v dneh konec maja; pozneje so ta datum preložili na začetek junija, sedaj pa poročajo iz Gorice, kjer so te dni razpravljali na pokrajinski upravi o slovenski narodni skupnosti v Italiji, da je predsednik tržaške pokrajine dr. Zanetti uradno sporočil, da so mednarodno konferenco o narodnostnih skupnostih v Trstu preložili na datum od 10. do 14. julija, in sicer takoj po mednarodni konferenci o manjšinah, ki jo bodo v okviru OZN priredili v Ohridu.

Predsednik tržaške pokrajine dr. Zanetti je povedal:

„S prirejanjem manjšinske konference v

Trstu bo slovensko-italijanska skupnost pokazala zunanemu svetu zrelost svoje zaveštvi. Konferenca ni skok v neznanu, ampak odraz evropskih razmer, kjer obstajajo številne narodnostne skupnosti, ki so se po prvi svetovni vojni sestale na trinajstih konferencah in razpravljale o manjšinskih vprašanjih. Pri tem je treba upoštevati velike spremembe, ki so nastale po drugi svetovni vojni ter da mora obramba manjšine prihajati do izraza v dialektičnem soočenju ter ob sprejemanju hitrih ukrepov, tudi posamičnih sklepov, ker iskanje globalnih rešitev ni zmerom mogoče. Pazili bomo, da konferenca o narodnostnih skupnostih v Trstu ne bi zašla na stranska pota in da sedanje vroče ozračje v Evropi ne bi vplivalo na

Predsedniška kandidata na Koroškem

Sedaj sta obiskala že oba kandidata, za mesto zveznega predsednika dr. Kirchschlager in dr. Lugger, Koroško. Z zanimanjem smo pričakovali, kaj bosta oba kandidata povedala o politični temi štev. 1 na Koroškem: o manjšinskem vprašanju. V bistvu sta pa tudi ta dva prepustila odgovor na to vprašanje strankinima predsednikoma SPÖ in ÖVP za Koroško Wagnerju in Bacherju. Oba sta potegnila iz kota stare argumente o izključni pristojnosti Avstrije za izpolnitev mednarodnih obveznosti in pravicah koroškega ljudstva, da samo odloča o tem, ali se naj postavijo pri nas dvojezični krajevni napisi ali ne. Predsedniška kandidata pa sta v svojih nagovorih poudarjala, da bosta smatrala mesto predsednika v slučaju izvolitve kot službo za vse Avstrijce. Pozvala sta volilce, ne samo strankine, marveč tudi tiste, ki volijo pri parlamentarnih volitvah drugače, naj jima zaupajo 23. junija.

Narodni svet v tej zvezi ponovno opozarja na soglasni sklep predsedstva NSKS, ki se glasi:

„Narodni svet koroških Slovencev je samostojna in neodvisna politična organizacija. Zaradi tega zanj ni nobenega povoda, da bi svojim somišljenikom priporočal enega od obeh kandidatov, ki sta ju imenovali SPÖ in ÖVP za volitve zveznega predsednika.

Narodni svet koroških Slovencev spoštuje svobodno odločitev svojih somišljenikov, da se odločijo pri predsedniških volitvah po lastnem prepričanju za kakega kandidata ali proti njemu.“

Vsebina proglaša NSKS je torej, da prepuščamo našim somišljenikom, ali volijo kakega kandidata ali pa oddajo neveljaven glas. Istočasno pa opozarjamo, da je udeležba pri volitvah obvezna!

Tito - dosmrtni predsednik Jugoslavije

BEOGRAD. — Pretekli petek se je zaključil X. kongres jugoslovanske partije, ki ga je predsednik Tito označil kot kongres enotnosti. V štirih dneh dela je nad 1600 delegatov pregledalo in ocenilo delovanje med IX. in sedanjim kongresom, si postavilo smernice za prihodnost in si izvolilo novo vodstvo, med drugim tudi Tita za predsednika partije Jugoslavije „brez časovne omejitve mandata“.

njen potek. Evropske varnosti ni mogoče zagotoviti brez varstva narodnih skupnosti. Zakonodaja (posebno sedaj v Italiji) ne more zmerom nadomestiti rezultatov, ki nastajajo v ozračju medsebojnega razumevanja, pripisati pa je treba poseben pomen politični akciji, ki ob medsebojnem spoštovanju lahko zajamči koristi manjšine.“

Koroški Slovenci v Avstriji nismo brezimni

Dunajska dnevnik „Kurier“ in „Kronen Zeitung“, ki imata največjo naklado v Avstriji, sta v dveh daljših člankih zelo stvarno in pravično prikazala položaj koroških Slovencev. Temu nasproti pa je sledil v „Die Presse“ od 20. maja silno krivičen in tendenciozen uvodnik pod naslovom „Ni časa za Koroško“.

Napisal ga je član uredništva g. Wolfgang OBERLEITNER. V njem trdi, da manjšina ni pripravljena sprejeti predpogojev za izpolnitev člena 7 državne pogodbe. Pojmi nekaterih funkcionarjev manjšine, da ne gredo v cilju častnega kompromisa, ampak v cilju konfrontacije, kajti sicer ne bi hodili iskat rešitve v Ljubljano in v Beograd, ampak bi jih iskali v Celovcu in na Dunaju. Da pa so tudi drugi koroški Slovenci, ki da so prav tako dobri Avstrijci kot nemški državljani, ostajajo pa da žal v ozadju, da ne bi bili ožigosani kot narodni izdajalci. Aktiviranje teh sil, da je doslej podvzela edino Cerkev...

Vsem bralcem „Našega tednika“ ni treba še posebej razlagati, kako absurdne so zgoraj omenjene trditve g. Oberleitnerja, namreč toliko, da se je celo urednikom „Die Presse“, ki večnarodni avstrijski tradiciji nikoli ni bila naklonjena, zdelo potrebno, da blamažo popravijo, kajti že dva dni potem je isti dnevnik prinesel izpod peresa dr. Veiterja obširen komentar o Koroški pod naslovom „Kärntner „Urangst“ und vertane Zeit“, v katerem pisec tokrat res stvarno in pravično obrazloži razmere na Koroškem, razloge, zato da slovenski zastopniki niso pristopili v prvo „Študijsko komisijo za probleme slovenske narodne skupnosti na Koroškem“, ker je ÖVP imenovala kot svojega zastopnika predsednika „vindišarjev“, ki nikakor niso narodna skupnost. Dr. Veiter tudi pripiše, da je Beograd kot sopodpisnik avstrijske državne pogodbe vsekakor upravičen, da ne samo zasleduje, ampak tudi vpliva na ugodno rešitev obveznosti do koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, ki so v pogodbi vsebovane.

Nauk, ki sledi iz gornjih primerov je, da koroški Slovenci nasproti nemško pisanim avstrijskim časopisom ne smemo biti zadržani, kot smo bili mogoče vse preveč doslej. Uredništva namreč niti ne poznajo našega stanja in so pač vezana na poročila, ki jim jih pošljejo dopisniki. Šele iz pisem

bralcev lahko potem presodijo, ali so bila poročila pravilna ali nezadostna ali pa kar izkrivljena.

Zato ne dajmo v takih primerih, ko časopisje pokaže zanimanje za naše razmere (kar nikakor ni vsak dan), pustiti priložnosti mimo. Če so poročila enostranska in krivična, protestirajmo s čimveč pismi in podpisi, toda na vsak način obzirno vljudno in stvarno. Ko bo naslednjič ista tema prišla na vrsto, bo isti časopis iskal bolj natančnih podatkov in povprašal verjetno tudi pri neposredno prizadetih, pri nas samih.

● Zavedati se je namreč treba, da so protestna pisma na uredniških natančno preštudirana, saj je namreč odmev pri bralcih prvenstvene važnosti za vsak časopis. Poslužimo se torej te demokratične možnosti, da pride resnica na dan. In če koroški nemški tisk vedoma ignorira resnico o koroških Slovencih, je v Gradcu, na Dunaju in še drugod dovolj

● časopisov, ki čutijo avstrijsko in ne „Großdeutsch“ in so sprejemljivi tudi za glas koroških Slovencev. Ne bodimo torej pasivni!

Pa tudi drugod je protest vedno na mestu. Ni se treba kregati na uradih ali na postajah, če doživimo krivico, zadostuje kratko pismo na direkcijo in ta bo vsekakor zadevo uredila in poskrbela, da razni uradniki drugič ne bodo ravnali po svoje. Neumnost je namreč misliti, da je ponižnost v tem, da voljno potrpiamo ob primerih krivic in diskriminacije. Človek ne živi zato, da bi nosil krivico, ampak da se bori, ako je potrebno, za pravico.

● Ne dajmo si torej vzeti priložnosti, tako kot naznanimo primere diskriminacije in zapostavljanja. Pišimo pisma velikim časnikom, da obrazložimo naše stanje. ● To je dano vsakemu od nas, to lahko vsak vedno naredi. In več kot nas bo naredilo, bolj in hitreje bo pomagalo.

V Gorici so govorili o slovenski narodnostni skupnosti

● V dvorani pokrajinskega sveta v Gorici je bila minule dni konferenca o slovenski narodnostni skupnosti v Italiji, ki bo služila kot predpriprava za širšo mednarodno konferenco o manjšinah v Trstu od 10. do 14. julija.

Na konferenco so prišli vidni predstavniki slovenskega in italijanskega javnega življenja.

Govorili so v slovenskem in italijanskem jeziku. Predstavnik Slovenske deželne skupnosti, svetovalec odvetnik dr. DRAGO ŠTOKA je svoje izvajanje v slovenščini posvetil utemeljevanju zahteve po uvedbi slovenskih televizijskih oddaj. Rekel je, da zakonodajalec ob koncu vojne ni mogel predvideti, da se bodo komunikacijska sredstva tako spolnila in da se bo radijskim pridružila tudi televizijska oddaja. Zato pa danes Slovenci kot enakopravni državljani zahtevamo slovenske televizijske oddaje. S tem bomo odpravili hud vpliv italijanske televizije posebno na naše otroke. Država, ki je lastnik tega komunikacijskega sredstva, je dolžna odpra-

viti asimilacijske posledice italijanske televizije, ker nas svoboda tiska v najširšem pomenu danes ne more več zadovoljevati.

Predstavnik Slovenske demokratske zveze dr. SFILIGOJ je v svojem govoru v italijanščini omenil spreminjanje narodnostnega sestava bivalnega prostora v Beneški Sloveniji zaradi izseljevanja delavcev v tujino, v Devinu-Nabrežini zaradi priseljevanja, v Štandrežu pa zaradi razlašanja. Na podlagi ankete izhaja, da se vsi anketiranci, od Kanalske doline do Trsta, čutijo pripadnike slovenskega naroda. Navedel je podatek direktorja De Marchija, da je v Gorici 96 odstotkov Slovencev naklonjenih dvojezičnosti. Navedel je tudi zaskrbljujoč podatek o izrednem padcu števila dijakov, ki je sedaj na slovenskih šolah vseh stopenj manjše kot je bilo leta 1947 samo na osnovnih šolah. Odvetnik dr. Sfiligoj je analiziral peticijo Slovenske skupnosti in Slovenske demokratske zveze za globalno zaščito ter navedel razne zakone in mednarodne dokumente o manjšinskih pravicah.

Prof. dr. ALEŠ LOKAR, ki je govoril v italijanskem jeziku, je svoja izvajanja usmeril v gospodarsko problematiko, ki je za manjšino osnovnega pomena. Navedel je ugotovitve strokovnjakov v svetu o gospodarskih vplivih na življenje narodnostnih skupnosti ter dejal, da so tudi dialekti posledica gospodarskega življenja manjšine.

Urednik Primorskega dnevnika GORAZD VESEL je dejal, da se je splošno ozračje v Furlaniji-Juljski krajini ter slovenski Benečiji izboljšalo: manjšinska problematika je danes predmet razpravljanja na različnih nivojih in v različnih sredinah. Vse stranke ustavnega loka, na Tržaškem v večji meri, manj na Goriškem, še manj pa v Beneški Sloveniji, so se odprle do teh vprašanj. Deželni predstavniki se uradno pogovarjajo s slovenskimi delegacijami ter zagotavljajo svoje posredovanje, predsednik vlade Colombo je sprejel enotno delegacijo vseh Slovencev iz tržaške, goriške in videmske pokrajine in obljubil proučitev vprašanj, ki so mu jih povedali člani delegacije ter mu jih predložili tudi v spomenici.

S svojo življenjsko silo in svojo organiziranostjo so se Slovenci identificirali v vseh treh pokrajinah ter se tako vživeli v tkivo naše družbe, da si skoraj ne moremo zamisliti družbenega, kulturnega in gospodarskega delovanja ter mednarodnih stikov brez prisotnosti manjšine.

Pokrajinski svetovalec MARKO WALTRETSCH je v slovenščini tolmačil med drugimi rezultate, ki jih je izvedel nedavno sociološki inštitut med goriškimi Slovenci.

„Verjetno so izbrali kot anketirance ljudi, ki so sicer slovenske narodnosti, živijo pa v določenem breznacionalnem miljeju, če iz teh rezultatov izhaja, da se le 16 odstotkov anketirancev prišteva v širšo slovensko skupnost, 52 odstotkov pa daje zase lokalistično identifikacijo.“ Govornik je razložil, da v naši literaturi, v naši publicistiki, v našem vsakdanjem govoru uporabljamo izraze kot so „koroški Slovenci“, „tržaški Slovenci“, „goriški Slovenci“, „primorski Slovenci“ čisto normalno. Ko uporabljamo te izraze, ne gre za zmanjševanje naše et-

Jugoslovanski generalni konzul pri koroškem deželnem glavarju

Pretekli teden je v Celovcu sprejel novi koroški deželni glavar Leopold Wagner jugoslovanskega generalnega konzula Bojana Lubeja in se z njim dalje časa pogovarjal; to je bil pravzaprav prvi uradni obisk pri novem deželnem glavarju. V prisrčnem razgovoru je generalni konzul zaželel Wagnerju uspešno delo na tako važnem položaju, hkrati je izrazil upanje, da se bo deželni glavar zavzel za pozitivne odnose med Koroško in Slovenijo, ter da bi Avstrija uresničila obveznosti, ki jih predpisuje avstrijska državna pogodba. Koroški deželni glavar je obljubil Bojanu Lubeju, da se bo zmerom zavzemal za sodelovanje ter izrazil pripravljenost pomagati koroški slovenski narodnostni skupnosti, da bi prebrodili težave, ki bi bile v korist obeh na Koroškem živečih narodnosti.

Berzanti: Dobri stiki s slovensko manjšino

Predsednik Furlanije-Juljske krajine (Italija) Berzanti, je ob desetletnici dela deželnega sveta dejal, da je ustanovitev dežele pomenila za vse prebivalstvo velik demokratičen dosežek, ki je bil rezultat vztrajnega boja za priznanje in za ustanovitev dežele s posebnim statutom.

Obstoječe dežele je ustvaril za vse obstoječe stvarnosti boljše pogoje in širše možnosti in je v znatni meri „okrepil ozračje mirnega sožitja s slovensko narodno skupnostjo, ki ga je treba omikano braniti proti vsaki provokaciji“.

Autonomistične izkušnje so pomenile krepitev demokracije in odstranjevanje negativne osamljenosti, ki je osnovni pogoj za zaostajanje dežele. Dežela je mnogo naredila, da se vključi v gospodarski razvoj Italije in Evrope, pri čemer je prispevala k utrditvi prijateljskih odnosov sodelovanja z bližnjimi narodi v konstruktivnem naporu utrjevanja miru.

Berzanti je tudi opozoril da bo dežela na križišču Evrope opravljala še nadalje svojo vlogo stikališča narodov, kultur in gospodarskih odnosov.

Fulbright poražen - izguba tudi za Kissingerja

Senator William Fulbright, najvidnejši zunanje-politični govornik v ameriškem kongresu, je izgubil volitve za nominacijo kandidata demokratske stranke na prihodnjih novembrskih volitvah v senat kongresa. Dosedanji predsednik vplivnega senata zunanje-političnega odbora je na ta način izločen iz ameriške zunanje politike. 69-letnega Fulbrighta, čigar glas so morali upoštevati vsi ameriški predsedniki zadnjih trideset let, je porazil guverner zvezne države Arkansas Dale Bumper.

Tako Washington kot ves diplomatski svet sta budno spremljala izid arkansaskega glasovanja, ki ga je Fulbright sam označil kot najvažnejše volitve v letu 1974. Vpliv tega poraza na zunanjo politiko Združenih držav in posredno tudi na mednarodne odnose zna biti v prihodnosti precejšen.

Iz senata bo izločen najvplivnejši zgovornik omejitve ameriškega vojaškega udeleževanja v svetu. Nadalje Fulbright veskozi podpira predsednika Nixona kar za deva njegov program sporazumevanja s Sovjetsko zvezo. Prav tako tudi smatra, da je izraelski umik z zasedenih ozemelj pogoj za mir na Bližnjem vzhodu. Fulbright je nadalje nudi močno in prijateljsko podporo prizadevanjem državnega sekretarja Kissingerja.

nične pripadnosti, za povičevanje lokalizmov nad enotnim slovenstvom. Taka analiza je dokaz, da niso pri sestavi poročil sodelovali ljudje slovenske narodnosti. To je razvidno tudi iz kasnejše „ugotovitve“, da goriški Slovenci ne berejo slovenskega časopisa. Čisto jasno je, da so bili anketirani ljudje, ki so narodnostno mlačni.

Waltritsch je nato prikazal še bogato kulturno, ljudsko-prosvetno, časnikarsko in založniško dejavnost Slovencev v Gorici ter orisal današnji položaj.

DR. ŠTOKA:

„Upravičena zahteva po uporabi slovenščine“

Na seji deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine so razpravljali tudi o pravici slovenskih svetovalcev, da govore v deželnem svetu v materinem jeziku. Ker je to vprašanje načelno političnega značaja, poteka o tem vprašanju zanimiva bitka o priznanju osnovnih pravic slovenski narodnostni skupnosti v Italiji. Podčrtati je namreč treba, da gre za pravico o „enakosti“, ki izhaja iz člena 3. ustave, saj je pravica do uporabe lastnega jezika prav gotovo samo pravica „enakopravnosti“, ni pa dolžnost države, da manjšino „zaščiti s posebnimi zakoni, kot to določa šest član ustave“.

O pravici do uporabe slovenščine je že bilo mnogo govora 1964. leta, ko je deželni svet sestavljal prvi pravilnik. Tedaj so zahtevo zavrnili, kar je takratni načelnik demokristjanske skupine Mizzau utemeljeval „iz praktičnih razlogov in ker statut tega ne predvideva“.

Tokrat je vprašanje prišlo na dnevni red na zahtevo svetovalske skupine italijanske partije, ki je zastopana v odboru za sestavo pravilnika (v katerem pa ni prisoten svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka).

Odbor bo razpravljal tudi o spreminjevalnem predlogu svetovalca Slovenske skupnosti dr. Draga Štokes, ki se glasi:

„Na sejah sveta in stalnih komisij se lahko ustno in pismeno uporablja slovenščina na osnovi načela člena 3 statuta.“

Na predlog enega svetovalca je treba prevesti v jezik tistega, ki to zahteva.

Za izvedbo navedenega bo učinkovita prevajalska služba zagotovila medsebojno razumevanje obeh jezikov.

Zapisnik bo zapisan tudi v slovenščini za

tiste odstavke, ki se nanašajo na delo svetovalcev slovenskega jezika“.

Ta člen je povsem enak členu 103, ki že več kot dve desetletji obstaja in se izvaja na Južnem Tirolskem, kjer je v statutu avtonomne bozenske pokrajine uvedeno načelo o uporabi obeh jezikov: nemškega in italijanskega. Opozoriti je treba, da ne gre za tako imenovani „paket“, ki je zahteval ustavne spremembe, temveč za že predhodno odobreni pravilnik, ki ni zahteval nobenih ustavnih sprememb.

V PORTOROŽU SEMINAR ZA JEDRSKO ENERGIJO

V Portorožu se je te dni končal petdnevni seminar mednarodne agencije za jedrsko energijo, na katerem so obravnavali temo: Radiološka ocena sevalnih doz in uporaba radioloških varnostnih standardov za človeka in njegovo okolje. Pokrovitelj seminarja je bil zvezni zavod za znanstveno, prosvetno, kulturno in tehnično sodelovanje, organizatorja pa ljubljanski inštitut Jožef Štefan in skupina za pripravo gradnje jedrske elektrarne Krško.

Srečanju je prisostvovalo 220 strokovnjakov iz tridesetih držav, med njimi so bili znanstveniki iz manj razvitih afriških in azijskih držav. S številnimi referati in razpravami so znanstveniki izmenjali dosedanje izkušnje in preučili nove možnosti za zavarovanje okolja v krajih, kjer že delujejo, oziroma bodo še zgradili jedrske elektrarne. Vsekakor je bilo to srečanje zelo koristno tudi za jugoslovanske strokovnjake, ki se pripravljajo za gradnjo prve jugoslovanske jedrske elektrarne v Krškem.

Koroški Slovenci imamo pet novih pevskih zborov

Mnogo je kulturnih prireditev, ki jih beležimo koroški Slovenci v našem kulturnem življenju. Dva informativna lista poročata več (za svoja) ali manj (za „tuja“ društva) o razgibanem kulturnem delovanju. Tekom kulturne sezone je vedno nekaj prireditev, ki izstopajo ali po ideji ali po kvaliteti ali po aktivnosti društva. Take prireditve je treba beležiti z veseljem in poklonom, ker kažejo življenjsko voljo vseh koroških Slovencev, ne glede na barvo zastave, ki je včasih samo še principialna.

Pred kratkim je Škocijan doživel tako prireditev, koncert posebne vrste. Domače društvo „Vinko Poljanec“ je vabilo na poslušanje novo ustanovljenih pevskih zborov. Občinstvo je iz zanimanja in seveda tudi iz radovednosti napolnilo farno dvorano do zadnjega kotička.

Posamezne zборе in njih pesmi je napovedovala učiteljica Helka Mlinar.

Koncert je otvoril na novo ustanovljeni moški pevski zbor „Vinko Poljanec“ iz Škocijana. Dobri zvok zboru je pripisovati večji roki zborovodje Hanzija Kežarja in pevcem, od katerih so nekateri večstransko zaposleni — v prid novemu zboru. Zboru bi želel še nekaj prirastka in konsekventnega nadaljevanja.

Pred letom dni je zbral učitelj Tomaž Ogris z Radiš nekaj pevsko nadarjenih fantov in z njimi tvoril oktet „Radiški fantje“. Želijo študirati posebno starejše slovenske narodne pesmi. Škoda, da že dosežene kvalitete stopnje ta večer niso mogli pokazati. S pevsko-tehničnimi vajami bodo dobili precejšnjo sigurnost v nastopu, intonaciji ter v oblikovanju zvoka. Največje upanje za doseg tega cilja so njihovi mladi, sveži glasovi.

Že nekaj časa deluje moški pevski zbor „Trta“ v Žitari vasi. Vodi ga ambicionirani Jože Starc, čuti se pa, da manjka zboru mladi naraščaj.

Skrbni naraščaja pa sigurno nima mladi mešani pevski zbor „Podjuna“ iz Pliberka. Mlad, ker deluje šele nekaj mesecev in mlad, ker ga sestavlja večinoma mladina. Zbor šteje nad 40 mladih pevcev, ki jih vodi glasbeno in dirigentsko nadarjeni Otto Wutte. Mislim, da si velja zapomniti zbor in zborovodjo; oba sicer stojita šele na začetku, toda ta začetek je tako presejal in obetajoč, da vse kaže, da bo ta pevski ansambel ob vztrajnem delu in rednih vajah lahko kmalu dosegel kvaliteten zvok in visoko pevsko kulturo. Že sam izbor pesmi kaže hotenje po zahtevnejši literaturi. V največjem upanju in z najboljšimi željami je gledati na to združenje mladih pev-

cev in jim želeli mnogo energije, basom in posebno tenorjem pa nekaj prirastka.

Mogoče najbolj radovedni smo bili na zbor Pavleta Kernjaka, našega slovenskega koroškega vižarja, harmonizatorja, skladatelja in dirigenta. Po dolgih letih molka je spet zbral okoli sebe svoje najzvestejše pevce in povabil k sodelovanju tudi mladino ter z njimi ustvaril nov zbor, ki nosi ime njegove najpopularnejše pesmi „Mojcej“. Kar smo slišali, je bila najčistejša Kernjakova izvedba, njegov način petja, njegova interpretacija pesmi. To izvajanje narodne pesmi, od nekaterih mogoče neakceptirano ali pozabljeno, je enkratno, originalno, to je samo njemu lastni način ob-

Šolo v Bazovici poimenovali po Primožu Trubarju

Pomemben kulturni dogodek za slovensko šolstvo na Tržaškem v Italiji so slavili 26. maja v Bazovici, kjer so poimenovali tamkajšnje šole po slovenskem literatu Primožu Trubarju. Ob tej priložnosti so odkrili Trubarjev dopisni kip, delo ljubljanskega kiparja Petra Černeta.

Do izbire tega imena je prišlo na skupnem sestanku med starši in učitelstvom pred leti, in to zato, ker je bil Primož Trubar eden izmed mož, ki so veliko prispevali v kulturnem razvoju Slovencev. S svojim Katekizmom in Abecedarjem je namreč dal Slovincem leta 1550 prvo slovensko tiskano knjigo. Poleg tega je ime Primoža Trubarja tesno povezano s Trstom, kjer je dal časa živeti in ustvarjal. V tistih časih šolstvo še ni bilo urejeno, nedvomno pa je ravno Trubar, poleg drugih uglednih književnikov tiste dobe veliko prispeval, da se je kulturna raven slovenskega naroda naglo in neustavljivo dvigala. Moralo je preteči še kakšno stoletje, da se je takratni družbeni red začel s prosvetljenstvom spreminjati in tako so na začetku osemnajstega stoletja nastale prve slovenske šole na Tržaškem. Med temi je šola v Bazovici ena najstarejših. Zgradili so jo leta 1805, istega leta, ko se je začel šolski pouk tudi v Barkovljah. Bazovska šola je bila tedaj nekakšen center za vse okoliške vasi.

V letih vojne vihre je bila šolska dejavnost okrnjena. Po vojni je šola spet vzcvetela, a žal ne za dolgo. Kakor po drugih krajih, tako je tudi v Bazovici fašistični režim leta 1927 popolnoma zatrl slovensko šolo

čuteno zapete koroške narodne pesmi, ki je ohranil še precej prvobitnosti čiste folklore, ljudske pesmi. Zaradi te posebnosti izvajanja, ki je ne smemo oceniti z merili interpretacije umetnih pesmi, je treba izreči pohvalo in spoštovanje Pavletu Kernjaku in njegovemu zboru „Mojcej“.

Ob vsem tem je občudovati 76-letnega Kernjaka, glasbenika in kulturnega delavca, ki poje in podaja roko v spravo tistim, ki so ga pred časom spravili z odra. Njegovo življenje je veljalo in velja slovenski koroški pesmi in ta njegova ljubezen je močnejša od razočaranja.

Pet novih zborov imamo Koroški Slovenci. Nujno potrebno bi bilo, tem zborom in zborovodjem nuditi in omogočiti strokovno pomoč, da bodo lahko napredovali in da se bo dvignila pevška raven naših zborov. Potreben je kvalitetni (in kvantitetni) podvig zborovodij ter pevskotehnična pomoč pevcem. Strokovnjakov ne manjka, kakor tudi ne pripravljenosti do nadaljnega študija in izpopolnjevanja. prof. Jožko Kovačič

in vsi slovenski učitelji so bili odpuščeni. Že v šolskem letu 1925/26 je italijanska fašistična oblast nastavila na šoli italijanskega učitelja, ki je v posameznih razredih poučeval italijanščino, obenem pa je bil tudi zaupnik fašistične stranke na šoli, tako, da so se ga slovenski učitelji izogibali. V naslednjem šolskem letu so dopustili slovensčini še malo pravic. Prepovedali so najprej uporabo slovenskih učbenikov in jeseni leta 1927 zadali slovenski šoli dokončen udarec.

Mlade slovenske rodove so odtlej vzgajali v italijanskem duhu, dokler se slovenski narod ni uprl tem krivičnim metodam z orožjem v rokah.

V februarju 1945 so otroci pripravili lepo šolsko prireditev z igrico in petjem v pozdrav svobodi, ki se je prikazovala na obzorju. Prireditev je doživela izreden uspeh — navdušeno občinstvo je zahtevalo ponovitev in vsa dvorana je stoje prepevala „Lepa naša domovina“.

Tako se je po dolgih letih trpljenja, ponižanj in odpovedi obnovila slovenska šola v vasi, prekaljena v krvi ljudstva. V letih po osvoboditvi jo je, kot vse ostale šole na Tržaškem, prevzela v oskrbo Zavezniška vojaška uprava, vendar ne smemo pozabiti.

Ob tej zavesti so Slovenci na najbolj veren in dosleden način proslavljali praznik poimenovanja šole v Bazovici. Na otvoritveno svečanost so prišle šolske, duhovne in občinske oblasti, nekaj uglednih profesorjev iz Ljubljane, prišla pa je tudi skupina prebivalcev iz Derendingena in Tübingena, krajev, ki sta gostoljubno sprejela Trubarja in kjer je Trubar dolgo let živel, izdal prvi slovenski knjigi in umrl 29. junija 1586. Med njimi je bil prisoten tudi pastor Walter Dötling, ki zelo ceni svojega predhodnika Trubarja. Po njegovi zaslugi je bil zgrajen v Derendingenu moderen občinski kulturni dom, ki nosi, kot tudi glavna mestna ulica, ime po našem Primožu Trubarju.

Kulturni spored je bil pester. Obsegal je recitacije domače mladine, pevski nastop šolske mladine ob spremljavi gojencev Glasbene matice iz Trsta in organista Pavla Fonde. Nadaljeval se je z nastopom harmonikarskega ansambla „Slomšek“ in koncertom orkestra Glasbene matice.

DUNAJSKI SLAVNOSTNI TEDNI

DUNAJ. — Že več kot dva tedna se odvijajo v avstrijskem glavnem mestu dunajski slavnostni tedni. ki bodo trajali do 23. junija. V tem času se bo zvrstilo v „Theatru an der Wien“, Slavnostnem domu, v Dunajski mestni hali, v Gledališču umetnikov, v Društvu glasbe in v ostalih dunajskih gledališčih, kakor tudi na številnih prostorih dunajskih okrajev, na stotine prireditev.

TISOČLETNICA ALEKSANDRIJSKE KNJIŽNICE

Nedavno so imeli v Aleksandriji — starem sedežu grško-pravoslavne patriarhata — pomembno ekumensko srečanje. Vodil ga je Nikolaos VI., poglavar grške pravoslavne Cerkve na afriški celinii. Udeležili so se ga tudi zastopniki dunajske usatnove „Pro Oriente“, ki si prizadeva za stike z vzhodnimi krščanskimi Cerkvami. V spomin na tisoč-

letnico aleksandrijske knjižnice so poklonili patriarhu zbirko „Lexikon für Theologie und Kirche“ (Leksikon za teologijo in Cerkev).

CHESTERTONOVH STO LET

Angleškega pesnika, kritika in časnikarja Gilberta K. Chestertona poznamo predvsem kot pisca nenavadnih in zanimivih dogodivščin „očeta Browna“. Chesterton, ki bi 29. maja letos praznoval stoti rojstni dan (umrl je leta 1936) pa je, potem ko je leta 1922 postal katoličan, veliko študiral teologijo. Znani in cenjeni sta predvsem knjigi „Sv. Frančišek Asiški“ in „Sv. Tomaž Akvinski“. Časopis angleških katoličanov „The Universe“ je ob stoletnici rojstva tega velikega publicista hotel poudariti predvsem njegove uspehe v časnikarstvu, zato je razpisal več Chestertonovih nagrad na temo „Naša vera“. K sodelovanju so povabili predvsem študente, saj je Chesterton

ENAJST ZBOROV IZ SEDMIH DEŽEL

Na letošnjem mednarodnem tekmovanju pevskih zborov v Špitalu ob Dravi bo sodelovalo enajst zborov. Pevsko tekmovanje bo od 4. do 7. julija t. l., prireditelja sta kulturni referat mesta Špitala in Singkreis Porcia.

Tudi letos bosta dve tekmovanji za umetno in narodno pesem. V žiriji so: Dr. Nikolaj Fheodoroff iz Celovca, ki predseduje žiriji, Klaus Fischbach iz Trierja, Gabor Friss iz Budimpešte in Helmut Eder iz Salzburga.

Sodelovali bodo tile pevski zbori:

Bergdorfer komorni zbor iz Hamburga, Zbor ljudske visoke univerze v Münchnu, Komorni zbor iz Burgaua (vsi n šteti iz Zveze republike Nemčije), dalje dva zbora iz Francije, pevski zbor iz Nizozemske, iz Barcelone (Španija), Bratislavski komorni zbor (Češkoslovaška), potem dva zbora iz Madžarske in nazadnje cerkveni zbor St. Peter z Dunaja.

Inteligenčni testi nezanesljivi

Kanadski profesor otroške psihologije Scott, ki vodi center za umsko zaostale otroke na univerzi Guelph v Ontariu, je ugotovil, da so inteligenčni testi nezanesljivi, poleg tega pa tudi škodljivi, če jih vzgojitelji upoštevajo brez rezerve. Petindvajset let je delal z otroki, ki so v šoli slabo napredovali in prišel do zaključka, da številni od njih doživljajo neuspehe, zaradi tremne. Mnogi izmed njih so se rodili „s pomanjkanjem temperamenta“, ki je vzrok njihovih porazov v učilnicah, posebno pa pri testih. Zato profesor pravi, da bi morali otrokom, ki imajo tremo, pomagati v čim večji meri odstraniti to oviro.

Pedagogi se namreč pogosto zanašajo le na rezultat testov in imajo pred očmi samo številke, ne pa otrok in pozabijo na čustvene, zdravstvene in socialne pomanjkljivosti, ki prav tako, kot pomanjkanje znanja, vplivajo na rezultate teh testov.

Kanadski profesor Scott je torej začel podirati že leta veljavne teorije, po katerih smo spravljali otroke v predalčke po številkah vrednosti iz inteligenčnih testov. Zdaj ne kaže drugega, kot da znanstveniki spet začno preverjati, ali je otrok odprte glave že kar po naravi, ali pa je odprte glave zato, ker je tako pokazal inteligenčni test.

KLUB MLADJE OBVEŠČA:

Iz dnevnika Pokrznikovega Lukana

Hudomušni socialno-kritični teksti o aktualnih vprašanjih Koroških Slovencev so izšli v obliki BOGATO ILUSTRIRANE KNJIGE.

Iz vsebine:

- Volitve 1971: Luka piše študentom na Dunaj
- „Gorenje“ v Pliberku pogorelo
- Za božjo voljo, table so namazali!
- O vseslovenskem romanju novinarjev v Celovec
- Ali bojo prišli dvojezični napisi?
- Pred demonstracijo za pravice Koroških Slovencev
- Po veliki demonstraciji 25. oktobra 1973 v Celovcu
- Kaj so zasluge in kaj ne
- Avstrijski del rožnega venca
- Kakšne so šege v Kontariji in še druga poglavja.

Knjigo izpod peresa sodelavca mladja naročite pri avtorju samem: Prof. Janko Messner, A-9020 Klagenfurt—Celovec, Heinrich-Heine-Gasse 50.

Za klub mladje: dipl. inž. Franc Kattnig

uspešno zastavil svoje pero kot študent. Nagrade so podelili 29. maja.

STUDIO ODER V BELJAKU

Studio oder v Beljaku bo uprizoril v torek, 18. junija, v mestni dvorani Kongresnega doma (začetek ob 20. uri) tri kratke prevence koroškega dramatika Petra Turrijana: Phonoptical, Teror in Zdravo tebi (Heil Dir).

Beljaški Studio oder je eno izmed najbolj aktivnih amaterskih teaterskih skupin Avstrije, ki si je s številnimi gostovanji in udeležbami na mednarodnih gledaliških igrah pridobil odlično ime kot eksperimentalna in avantgardna teaterska skupina.

70-letnica smrti Antonina Dvoržaka

Letos praznujemo 70. obletnico smrti velikega češkega komponista posvetne in nabozne glasbe Antonina Dvoržaka.

Antonin Dvoržak se je rodil 8. aprila 1841 v kraju Nelahozeves na Vltavi pri Pragi vaškemu mesarju in krčmarju, umrl pa je 1. maja 1904 v Pragi.

Že kot otrok je kazal izredno navdušenost za glasbo, pa tudi smisel zanjo, tako da ga je vaški učitelj učil violine in orgel. Vztrajnost, ki jo je otrok kazal, je nagnila očeta, da ga je poslal na praško orglarsko šolo. Tako se je pričela njegova študijska doba, polna stradanja, upov, borb za goli obstanek in trdega dela. Igra po cerkvah in orkestrih, konča šolo, ves čas pa goji tiho željo, da bi šel študirat kompozicijo in tako uspešno uresničil svet glasbenih stvaritev, ki jih je nosil v sebi. Češki narodni preporod in Smetanova dela so mu dala poguma za prve uspehe; tako s Himnusom za mešani zbor in orkester. Toda prelomnica v njegovem ustvarjanju pomeni leto 1873. Tedaj uniči veliko svojih rokopisov, ker z njimi ni zadovoljen, napiše 3. simfonijo v Es-duru in z njo doseže avstrijsko državno štipendijo. Tedaj spozna tudi Brahmsa in se z njim spo-prijatelji. Svojevtrsten višek ustvarjalnega obdobja doseže v New Yorku, kjer ustvari svojo Simfonijo v e-molu, imenovano Iz novega sveta. Sledijo leta neutrudnega pedagoškega, skladateljskega in dirigentskega dela v Pragi, kjer ostane vse do smrti.

Antonin Dvoržak pa je velik tudi v cerkve-

GREBINJSKI KLOŠTER:

Blagoslovitev prenovljene cerkve

Na praznik Vnebohoda smo obhajali pri nas veliko slovesnost. Po več kot dveh letih trajajočem popravilju notranjščine naše farne cerkve, je bila tega dne slovesna blagoslovitev. Delo in trud cele fare ter finančna podpora raznih ustanov in posameznikov so omogočila, da se je naša farna cerkev zablestela v novi obleki.

Velika množica, ki jo je komaj zajela obširna cerkev, se je zbrala, da prisostvuje obredu blagoslovitve in prvi daritvi v prenovljeni cerkvi. Blagoslovitev je opravil g. prelat Schneider, predstojnik samo-

stana iz Št. Pavla v Labotski dolini, ob asistenci domačega in okoliških dušnih pastirjev.

V slavnostnem nagovoru med sv. daritvijo je g. prelat spomnil, da je naša cerkev doživela od njene dograditve v trinajstem stoletju že več obnov in sličnih slovesnosti, kar pričča za zvestobo naših prednikov veri in cerkvi.

Dotaknil se je tudi sožitja obeh narodov v naši škofiji in omenil, da bremeni medsebojne odnose nepremagana preteklost. Pozval je navzoče, da v vsakdanjem življenju

skrbijo za strpnost in toleranco. Žal je ves potek slovesnosti postavil te lepe in dobro mišljene besede na laž. V celem, poldrugo uro trajajočem sporedu namreč nismo slišali niti ene slovenske besede, čeprav je bilo navzočih več slovenskih duhovnikov, da o vernikih ni dvoma, smo se prepričali po slovesnosti, ko se je slišala pretežno slovenska govorica. Znano je, da se domači župnik slovenščine otepa in zelo mačehovsko ravna z njo pri bogoslužju, pač, ker je ne obvlada v zadostni meri. Tako poplačati žrtve in trud svojih faranov pa je naravnost nesramno. Vračali smo se od slovesnosti domov zagrenjeni in razočarani, vendar z upanjem, da bo v prenovljeni farni cerkvi imela svoj prostor tudi naša beseda, sicer so vse besede o strpnosti in toleranci prazna slama.

Vogrče

Materinska proslava

Kakor pride vsako leto pomlad in z njo cvetje, tako zacveti vsako leto v Vogrčah ti sta lepa kulturna roža: materinska proslava. Otroci se je veselijo in so ponosni, da so na odru enkrat nad svojimi starši in jim pokažejo svoje igalske in pevske zmožnosti, starši pa so tudi ponosni na to cvetje, ki naj prinese zlahtne sadove. Materinska proslava je bolj farna slovesnost, ki poveže brez razlike male in velike v eno družino.

Sodelovali so tudi rinkelški otroci, ker hodijo v vogrško šolo. Pod skrbnim vodstvom gospe Rižnarjeve Marice so pripravili petje in prizor Milke Hartmanove: „**Da boš zdrava, mamica**“. Bolehno mater išče smrt. Ima pa tako dobre otroke, — da nazadnje celo kruto smrt gane in se umakne: „Mati, ki cvet in sad rodi, naj živi!“ Oče se vrne iz tujine in prizna: „**Mrzla je tujina in trd je tuji kruh, Mati je le — domovina!**“ V prizorček so vpletene pesmice Milke Hartmanove.

V prizorčku Milke Hartmanove: „Kadar mamica praznuje“ so nastopili Vakovnikova Renata, Tomova Metka, Jurčeva Elfi, Roščeva Lydia, Petrov Vinko, Nahbarjeva Milka, Svojnčkova Vera in Lebnikova Kati in vsi povedo, kaj jim mamica dobrega stori.

Petje je pripravila Olipova Micka, ki skupaj z Voglovo vodi otroške ure. Prvič so nastopile tudi naše mlade muzikantije: Monika, Elfi in Kati. Veseli smo bili, da je nastopila tudi Trapičeva Erika s svojo kitaro.

Glavna točka je bila vesela in živahna igra mladinskega pisatelja p. Krizostoma v petih dejanjih: „V Indijo Koromandijo“. Težo igre sta nosila Slavko in Tonč v osebi Škofovega Maksija in Hermana, ki sta lenuha, falota, vagabunda in tatova — pa le v igri, drugače sta kar pridna. Igra pokaže, kaj vse doživita ta dva brata potepuha, ko gresta iskat Indijo Koromandijo, kjer bi le lenuharila, jedla in pila, kakor sta brala v knjigi in jima jo slika otroška fantazija. Zgoditi se, kot napove pametni oče materi: „**To potovanje jima bo več koristilo kot vsi najini opomini. Indija Koromandija ju bo ozdravila!**“

Predstavljali so še: očeta Voglov Lojz, mater Vakovnikova Monika, Milico Bernardka David, kmetico Žrdova Renata, kmeta Pravidžev Kristl, gostilničarja David Jozej, Liziko Roščeva Elvira, gozdarja Žrdov Armin, lovca Hirmov Poldi, čarovnico Lubasova Marica. Še več otrok je sodelovalo. Kot je pokazala igra, imamo v Vogrčah dobre igalske talente. Prav ob takih proslavah in večkratnem igranju se bodo še razvili: to je naša bodočnost!

Smrt

Z majem pa ni prišlo k nam le cvetje, novo življenje, ampak tudi kruta smrt. Nepričakovano je pograbila šele 43 let staro Marijo Pschibila, pd. Vegmaherjevo Micko. Vsa zdravniška znanost in dve operaciji je nista mogle rešiti. Nastavljena je bila v trgovini Kraut v Pliberku. Malokatera smrt je vzbudila toliko splošne žalosti in sočutja kot prav ta, kajti Micka je bila nadvse prijazna, dobra, postrežljiva ne le v trgovini, tudi izven nje, kjer je z vsakim govorila v njegovem domačem jeziku. Zato se je pri pogrebu zbrala velika množica od blizu in daleč. Pokopal je domači župnik v spremstvu pliberškega mestnega župnika č. g. Alojzija Kulumčiča, ki je rajno poročil in jo cenil. Oba sta v nagovoru pokazala njene lepe lastnosti, pevski zbor pa ji je zapel na domu in pri pogrebu. Možu in staršem, ki so izgubili tisto izmed mnogih hčera, ki je edina ostala doma, naše iskreno sožalje!

Zlata poroka na Zvrhnjem Kotu v Selah

U nedeljo, 19. maja, je bila v Selah na Zvrhnjem Kotu izredna slovesnost: *Josef Mak*, stari, pd. Franc in njegova žena Zofija sta obhajala 50-letnico svoje poroke, sklenjene 19. maja 1924. Iz zakona se je rodilo 9 otrok, šest hčerk in troje sinov. Usi še živijo in so prišli veseliti se jubileja svojih staršev.

Zlatoporočno slavje je bilo kar v domači hiši združeno z majniško pobožnostjo. Po rožnem vencu, prepletenu s petjem Marijinih pesmi, je domači župnik *Lojz* z e j nagovoril jubilanta in ju pozval, naj kakor pred 50. leti vpricho njega dano obljubo medsebojne ljubezni in zvestobe vnovič ponovita. Zopet sta si podala roki, štola ju je obvila, iz src pa je privrela obljuba ohraniti zakonsko zvezo še tudi vnaprej. Pristopili sta njuni vnukinji *Ilze* in *Klavdija* ter jima v imenu 24 vnukov in njihovih staršev izrazili v šopke vpletene čestitke. Po litanijah je vsem privrela iz srca zahvalna pesem.

Ko je bil cerkveni del slovesnosti končan, je seveda sledil drugi pri pogrnjenih mizah. Mlada gospodinja *Josefa* je z okusnimi jedili pokazala, da je izvrstna

kuharica, vmukinji *Dorica* in *Elvira* pa, da sta gibčni in praktični postrežnici.

Spomin na tako zlato slovesnost je bilo seveda ohraniti v slikah. Zato sta fotografirala povabila goste ven na sončen griček in posnela več slik. Oglasila se je tudi harmonika in že na dvorišču zvonila nekaj parov, da so se zavrteli v plesu. Tudi mladi srnjak v ograji je veselo poskakoval, kučka pa sta krepko lajala.

Pri Francu so muziko že od nekdaj gojili. Sedanji gospodar *Jože* obvlada vsa godala. Nič čuda, saj je bil tudi oče *Joza* navdušen godec. Ko so mu na gostiji izročili harmoniko, je iz nje še prav lepo izvalil poskočno melodijo.

Mnogo veselja je na gostiji vzbujalo in ohranjalo petje domačih popevk. Nič čuda, saj sta iz svoje bogate pevske skladišnice zajemala posebno naš *Tomej Ogris*, zet zlatoporočenca, s svojim mehkim glasom in gospa županja *Marta*. Use je pelo in bilo veselo.

Tako so na Kotu prisrčno domače proslavili zlati poročni jubilej. Uvidelo se je, da zlatoporočenca uživata splošno velik ugled in pa, da se imajo radi!

Sedemdesetletnica Toneta Umeka

Pred kratkim je v Škofičah obhajal sedemdesetletnico svojega življenja organist in predsednik posojilnice *Tone Umek*.

Tone Umek se je rodil v Gorenčah v Podjuni. Kmalu nato je prišel v Hodiše za mežnarja in organista, prevzel pa je tudi mesto pevovodje hodiškega pevskega zbora „Zvezda“. V Hodišah je spoznal svojo poznejšo ženo. Malo pred priključitvijo Avstrije nacističnemu tretjemu rajhu je kupil v Škofičah hišo ter se kot poklicni tesar le s težavo preživljal. Kmalu po zasedbi Hitlerjeve vojske, so ga izselili, kjer je s številnimi drugimi slovenskimi rojaki okušal grenkosti neusmiljene tujine.

Po povratku iz izseljeništvaja je poprijel za delo na svojem domu, čeprav so tedaj bivali

na njegovem posestvu tujci. Poleg tega je delal pri obnovi propadle domače posojilnice in bil izvoljen za predsednika le-te, kar je še danes.

Po smrti cerkovnika v Škofičah, je prevzel Umek njegovo mesto. Ker je bil večš glasbenik, je prevzel cerkveni zbor in pevski zbor domačega društva. Lepo petje njegovega zbora je navduševalo občinstvo na gostovanjih širom naše lepe južne Koroške, uspehi pa je s svojim zborom žel tudi v sosednji bratski Sloveniji.

Ob 70-letnici našega škofiškega rojaka, se čestitkam pridružujemo tudi mi, in mu želimo obilo zdravja ter da bi ga nam Bog ohranil slovenski koroški narodni skupnosti še mnogo let.

Slovo od Kajžrove matere v Rinkolah

Življenje polno dobrote je končano! 17. maja nas je zapustila *Kajžrova mama* v Rinkolah, ta skromna, a po vseh svojih lastnostih čudovita žena. Skrbna in pridna kot mravlja je izgorela vse prežgodaj v svoji zvesti službi družini, vasi, fari in narodu. Razišno je venomer dajala in razdajala svoje moči in tako so ji predčasno pošle. Kar čez dan kot gospodinja ni mogla končati, to je skušala dovršiti dostikrat v nočnih urah. V časih gospodarskih kriz se je tega naučila in te svoje pridnosti se je držala vse dni svojega življenja, tudi v gospodarsko udobnejših časovnih razmerah.

Svojo mladost je *Kajžrova mama* preživela v Bidri vasi pri Dirntišu. Pa je tedanji mladi gospodar pri *Kajžru* rabil večšo gospodinjino in ljubečo ženo. Tako je prišla 21-letna *Brigita* leta 1919 v Rinkole. Z vsa marljivostjo je zagrabila za vaje gospodinjstva.

Rinkelška zemlja je trda in rabi pridnih in trdnih rok. Mlada žena se ni ustrašila dela. Saj je delo ljubila in poleg tega tudi molitev, za katero je našla v krogu svoje družine vedno primeren čas. „**Moli in delaj, in če ti bo dan prekratek, pa uporabi še del noči!**“ — to je bilo njeno življenjsko načelo. Tako je prinesla pokojna kot mlado dekle h *Kajžru*

s seboj kot dragoceno doto pridne roke in blago srce. To troje nato skozi desetletja tja do njene smrti z edinstveno zvestobo ni služilo samo *Kajžrovi* družini, marveč celi okolici.

Ko je *Kajžrova mama* 7. majnika odšla k Bogu po večno plačilo, smo vsi čutili, da je Gospod spravil zrel in bogat klas v svojo žitnico.

Kljub tej ugotovitvi pa nam je vsem bilo le hudo. Kajti vsi smo v teku časa občutili na ta ali drugi način dobrotljivost te blage žene.

Njeni dobrotljivosti napram Cerkvi se je skušalo oddolžiti sedem duhovnikov, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti. Med njimi je bil tudi škofijski kancler g. *Mihej Krifštof*, brat njenega duhovnega sina. Domač g. dekan je v nagrobnem nagovoru med drugim poudaril sledeče: **Pokojna Kajžrova mati je živela za čas in za večnost — za dom in za Boga. Oboje je znala združevati v čudovito življenjsko harmonijo. Pri tem pa je bila dobrotva vodilo vseh njenih dejanj. Spoznala je v njej najzanesljivejši ključ za večnost.**

Tako je bilo njeno življenje do zadnjega diha neprestan in velikodušen „da“ k vsem

Za tiskovni sklad so darovali:

Johan Janesch, Hodiše	100.— šil.
Niko Kriegl, Zahomec	100.— šil.
Marta Wrantschurnik, Dobrava	60.— šil.
Neimenovana, Radiše	50.— šil.
Janez Korenjak, Trebljenje Šmarjeta/Rož	50.— šil.
Franc Srienec, Podlog	50.— šil.
Martin Potočnik, Žvabek	50.— šil.
Friedrich Archnik, Windsor, Canada	28.— šil.
Julijana Zechner, Zg. Vas	25.— šil.
Jože Frelich, Salzburg	20.— šil.
Družina iz Apač	20.— šil.
Neimenovana, Vrh	20.— šil.
Zofija Wedenig, Šmarjeta pri Velikovcu	20.— šil.
Johan Bauman, Zg. Sele	20.— šil.
Neža Logar, Gradiče	20.— šil.
Maks Zupančič, Potoče	20.— šil.
Valentin Kumer, Blato	20.— šil.
Ivanka Zupan, žvabek	10.— šil.
Leopold Cvelj, Nonča vas	10.— šil.

Vsem darovalcem iskrena hvala!

CENJENE DOPISNIKE

obveščamo in jih hkrati prosimo, da morajo biti zadnji rokopisi v uredništvu Našega tednika do ponedeljka, 10. junija, ker moramo zaradi praznika „Presvetega Rešnjega Telesa“ v četrtek, 13. junija, list končati dan prej. (Op. ured.)

SPD Borovlje vabi na

pevski koncert

v nedeljo, 16. junija, ob 14.30 pri Cingelcu na Trati

Sodelujejo pevski zbori: „Mojcej“ iz Trebnje — Moški pevski zbor SPD „Edinost“ v Pliberku — „Tržiški oktet“ iz Tržiča.

Ljubitelji slovenske narodne in umetne pesmi vabimo, da se koncerta udeležijo v čim večjem številu.

Društveni odbor

KOROŠKA UMETNOST OD LETA 1914

Razstava „60 let Doma umetnikov“ z obsežnim pregledom

Pod geslom „60 let Doma umetnikov“ v Celovcu bo priredilo v petek, 7. junija, ob 17.30 Društvo umetnikov za Koroško jubilejno razstavo. Razstava bo pokazala prerez ustvarjanja koroških umetnikov od leta 1914. Častno pokroviteljstvo razstave je prevzel sedanji deželni glavar Leopold Wagner, ki jo bo tudi odprl.

DIAMANTNA POROKA V BISTRICI NA ZILJI

Pretekli mesec sta slavila zakonca *Marija* in *Anton Petritsch* v Bistrici na Zilji svojo diamantno poroko.

1. junija je bil *Anton Petritsch* star devetdeset let. Njegova žena *Marija* pa bo 13. junija dopolnila svoj osemdeseti rojstni dan.

Ob visokem življenjskem jubileju želimo zakonskemu paru *Mariji* in *Antonu Petritschu* obilo božjega blagoslova in še na mnoga leta.

Oglašujte

v našem listu!

božjim zahtevam in načrtom. In s tem „da“ je *Kajžrova mati* Bogu vedno zopet odgovarjala, vselej, kadar jo je klical. Bila je tiha in skromna, a tembolj na globoko odprta za umevanje božjih skrivnosti. V Bogu je našla to, kar je celo svoje življenje neprestano iskala, hotela, delila — pravo, resnično večno Dobroto!

Naj v božjem miru počiva! Žalujoci *Kajžrovi* družini pa naše iskreno sožalje!

Turistično gospodarstvo vznemirjeno

Podobno kot lani v tem času je tudi letos v zadnjih tednih avstrijsko turistično gospodarstvo močno vznemirjeno. Vzrokov za njegovo vznemirjenost je več. Na eni strani sta to negotovost glede nadaljnjega razvoja krize v mednarodnem monetarnem sistemu in pojav resnejše gospodarske krize po deželah zahodne Evrope, na drugi strani pa dejstvo, da se letos v avstrijskem turistič-

nem gospodarstvu drugič ponavlja to, da se optimistične prognoze, ki jih je glede razvoja mednarodnega turizma bilo mogoče slišati na začetku leta, pred pričetkom glavne turistične sezone ne uresničujejo. Kakor lani so tudi letos rezervacije pred glavno turistično sezono manjše kot so bile pred letom dni in kot je bilo pričakovati po napovedih na začetku leta.

Lani so podjetja avstrijskega turističnega gospodarstva morala vzeti na znanje, da je število gostov nazadovalo in da je nazadovalo tudi število njihovih nočitev. Medtem ko je v zadnjih šestih letih število obojih letno naraslo za 5 do 8 odstotkov, je lani nazadovalo. Lani so v Avstriji s 13.840.000 turisti morali vzeti na znanje, da je njihovo število padlo za 0,35 odstotka in da je število njihovih nočitev nazadovalo za 0,4 odstotka na 92.580.000 nočitev. Temu nazadovanju nasproti se je obseg kapacitet podjetij turističnega gospodarstva — podobno kot prejšnja leta — povečal za okroglo 10 odstotkov. Zaradi tega je lani padlo tako število nočitev na turistično posteljo kot se je zmanjšalo število dni, ki so jih turisti v povprečju prebili po hotelih in penzionih.

V tem razvoju lanskega turizma v Avstriji pa je treba omeniti še nekaj drugega. Medtem ko se je število inozemskih turistov in njihovih nočitev zmanjšalo, se je število avstrijskih turistov, ki so svoj dopust preživeli v inozemstvu, povečalo. Z drugimi besedami: zmanjšanju realnega pritoka turističnih deviz v Avstrijo je stalo nasproti povečanje odtoka turističnih deviz iz Avstrije. Zaradi tega je avstrijska plačilna bilanca po dolgih letih prvič izkazovala pasivo.

Letos se doslej v tem razvoju ni nič spremenilo. Po zadnjih poročilih je v prvem četrtletju — se pravi v zimski turistični sezoni — v Avstrijo priteklo turističnih deviz v vrednosti 7,5 milijarde šilingov. Istočasno so avstrijski turisti v inozemstvu porabili deviz v vrednosti 4 milijard šilingov. Porabili so jih znatno več kot v prvem četrtletju 1973. V primerjavi s prvim četrtletjem 1973 se je pritok turističnih deviz zmanjšal za 2,6 odstotka, medtem ko se je odtok turističnih deviz povečal za 54,2 odstotka. Zaradi tega se je saldo turističnih deviz v prid Avstrije zmanjšal za 31,6 odstotka. Če bo ta trend trajal naprej, bo letos Avstrija v svoji plačilni bilanci dosegla pasivo, ki je v prihodnjih letih ne bo v stanju odpraviti.

Ta nevarnost je sedaj na pragu poletne turistične sezone bolj očitna kot je bila lani v tem času. Združenje „Touristik Union International“, ki zastopa agencije Touropa, Scharnow in Hummel in ki koordinira nji-

hovo poslovanje, je pred kratkim sporočilo, da je obseg rezervacij za dopust v Avstriji za 15 do 20 odstotkov manjši kot je bil lani v tem času. Omenjene tri agencije delajo v glavnem v Zvezni republiki Nemčiji, od koder je Avstrija doslej dobila nad 80 odstotkov inozemskih turistov. Po istih virih se bo pritok zahodnonemških turistov v Avstrijo posebno močno zmanjšal v predsezoni in v glavni sezoni. V posezoni utegne biti nekoliko boljši kot lani, kar pa bo odvisno od vremena v septembru.

Spričo takih napovedi je vznemirjenost avstrijskih turističnih podjetij razumljiva. Sicer je nasproti takim vestem iz Zvezne republike Nemčije po anketi avstrijske gospodarske zbornice mogoče pričakovati, da se bo število avstrijskih turistov, ki bodo letos svoj dopust preživeli doma, v prihodnjih mesecih nekoliko povečalo. Toda s tem se izkoriščenost kapacitet avstrijskih turi-

stičnih podjetij ne more zboljšati. V zadnji konsekvenci je treba namreč pričakovati, da se zaradi tega letos število nočitev turistov v Avstriji ne bo povečalo. Z drugimi besedami: pritok turističnih deviz v Avstrijo bo tudi v poletni sezoni upadel, medtem ko bo njihov odtok verjetno narasel.

Bilanca razvoja turizma v letu 1973 ter dosedanja razvoj in pričakovanj za leto 1974 sta merodajne kroge avstrijskega turističnega gospodarstva znova spodbudila k svarilom, ki jih je bilo slišati že predlanskim in lani. Tenor teh svaril je še bolj kot lani osredotočen na osnovno zahtevo: zboljšajmo kapacitete ponudbe in ne večajmo jih!

S to zahtevo se sekcija za turizem pri avstrijski gospodarski zbornici obrača tako do obrtnih turističnih podjetij kot pa do zasebnih penzionov in oddajalcev sob. Slednji imajo namreč na nočitvenih kapacitetah že delež 35 odstotkov. Obseg njihovih kapacitet je v zadnjih letih bolj narasel kot pa obseg kapacitet obrtnih podjetij turističnega gospodarstva.

Omenjena sekcija avstrijske gospodarske zbornice podjetjem turističnega gospodarstva in občinam zlasti očita, da so doslej vse preveč investirale v kopališča, žičnice, in vlečnice ter v kongresne in druge dvorane, medtem ko so skrb za zboljšanje stanovanjskega komforta zanemarjale. Take investicije se morejo v prihodnje amortizirati le, če se bo zboljšala kvaliteta nočišč in restavracij. Turist ne ceni ponudbe po fasadi objekta in podjetja, marveč po tem, če sta kvaliteta ponudbe in njena cena v skladu s pričakovanji, ki jih do njih ima na osnovi domačega gospodinjstva in njegovega okolja. (bl)

Velika plovna pot med Donavo in Jadranom

DUNAJ. — Na Dunaju je bilo posvetovanje tehnikov in strokovnjakov iz Italije, Jugoslavije, Francije, Švice, Zahodne Nemčije, Avstrije, Češkoslovaške, Poljske, Madžarske in Sovjetske zveze, ki so razpravljali o možnosti uresničitve najkrajše vodne poti, ki naj bi trajno povezovala donavske prometne tokove z jadranskimi. Na italijanski strani so za ta načrt neposredno zainteresirane dežele Lombardija, Veneto in seveda Furlanija—Julijska krajina. Sama Evropska gospodarska

Italija je bila dozdej vedno odrezana od evropskega sistema vodnih poti, vanj pa se lahko vključi edino zvezo med padsko in panonsko nižino, se pravi preko beneške obalne vodne poti in načrtovanega plovnega kanala Tržič—Vipava—Ljubljana—Zidani Most—Maribor—Donava z odcepom v Zidanem mostu za Zagreb in Beograd. Ta načrt predvideva za milijardo in 600 milijonov dolarjev naložb. Predvidena cena je nižja kot za številna podobna dela, začenši s Sueškim pre-

skupnost se že dalj časa zanima za uresničenje velike prometne zveze med severnim in mediteranskim morjem. Kar zadeva zvezo z vzhodno Evropo so bile že potencirane infrastrukture v smeri Zahod—Vzhod, ki bodo dobile svoje dopolnilo z vodno potjo Ren—Meina—Donava, ki je že dokončana do Nürnberga. V gradnji je zadnji del med Nürnbergom in Regensburgom, ki ga bodo odprli prometu leta 1981.

kopom, Korintskim prekopom, Kielskim kanalom in za zvezo med Renom in Donavo. To delo bi seveda morali financirati preko mednarodne družbe, Italija pa bi bila zainteresirana samo za prvih 35 km te vodne poti, se pravi od Tržiča do sedanje jugoslovanske meje. Glede na razvojne perspektive podonavskega področja v zvezi z Jadranom in na možnosti pristaniškega sistema severnega Jadrana, predstavlja uresničenje tega načrta edino sredstvo, ki naj zagotovi Jadranu vlogo, ki mu pritiče v splošnem okviru evropskega celinskega prometa.

Pri veliki vodni poti, o kateri je govora, imata gospodarski interes tako Comecon kot EGS, vendar pa sta reševanje tehnoloških problemov in zveza tržišč, ki so med sabo komplementarna, omogočila stično točko. Vodna pot, ki naj bi preko Soče, Idrijce (ali Vipave) in Save prišla do Donave, je izredno pomembna, kot tudi zahtevna in draga. Njeno uresničenje pravzaprav narekujejo dejstva, predvsem nezadostnost pristaniških infrastruktur gornjega Jadrana. Te sedaj niso sposobne doprinesiti potrebno valorizacijo prometa na relaciji gornji Jadran—podonavje. Uresničenje vrste infrastruktur med severnim Jadranom in Donavo — je opozoril italijanski strokovnjak Bruno Perissinotto — bi privabilo nove tokove prometa in bi izboljšalo razvoj vseh ozemelj tega področja. Z druge strani primerjava volumna prometa pristanišč gornjega Jadrana (Benetke, Trst, Koper in Reka) s pristanišči Severnega morja (Hamburg, Rotterdam, Antwerpen) dokazuje, da del prometa brez dvoma odteka proti Severu, čeprav bi po razdalji sodil v domeno jadranskih pristanišč. V desetletju 1962—1972 je promet severojadranskih pristanišč dosegel skupno 72 milijonov ton prometa (1962 = 22 milijonov), v istem obdobju pa so pristanišča Severnega morja povečala celotni promet od 170 na 367 milijonov ton na leto. Donava, ki zdaj zelo izboljšuje svoje infrastrukture, predstavlja glavno vodno pot za izmenjave med Vzhodom in Zahodom. Alpska pregrada, ki so jo odločno premostili s sodobnimi cestami in železnicami, predstavlja najmanj ovir na vzhodnem delu in kjer sodobna tehnologija omogoča uresničenje neposredne vodne plovne poti med Jadranom in bazenom Save.

Zveza Jugoslavija—Italija—Jadran omogoča ne samo pristop k morju in gospodarstvu vzhodne-

ga dela srednje Evrope, temveč z njo postaja možen razvoj komplementarnega gospodarstva padske nižine, produktivnih središč na italijanski in jugoslovanski strani Jadrana in področij bogatih na surovinah, ki obsegajo, poleg Jugoslavije, Avstrijo, obe Nemčiji, Madžarsko, Češkoslovaško, Romunijo, Bolgarijo in Sovjetsko zvezo.

Tehnično sta možni dve rešitvi: po prvi bi pot potekala tako: Donava—Sava (Vukovar—B. Sarmac)—Ljubljana—Vipava—Soča—Jadran. Lahko bi tudi prišlo do zveze med Savo in Donavo na trasi Zidani most—Celje—Maribor—zah. meja donavske doline—Donava, na področje med Dunajem in Bratislavo.

Pomembnost omenjene vodne poti obenem z odcepom brez dvoma prekaša meje interesov Italije in Jugoslavije. V okviru povezav Donava—Ren in Donava—Laba—Odra—Visla bi pot Donava—Jadran torej prevzela nalogo povezave Severnega morja s Sredozemljem. Srednja in severna Evropa bi tako — po odprtju Sueškega prekopa — dobila najkrajšo pot do Rdečega morja in Skrajnega vzhoda. Predvideni obseg prometa v obeh smereh (Jadran—Donava) naj bi letno znašal od 30 do 50 milijonov ton. Sedanja položaj v uresničenju te plovne poti je še vedno ustavljen pri načrtovanju in pri iskanju finančnih sredstev. Kot kaže, so se nekatere italijanske, nemške in avstrijske banke že javile za sodelovanje v tej meddržavni kombinaciji. Na delu je že tudi komisija neposredno zainteresiranih držav, ki pripravljajo operativne načrte. V bistvu gre za pripravo skupnega načrta upošteva-joč dejstvo, da se Italija bolj zavzame za vodno pot Tržič—Gorica—Ljubljana—Zidani most—Donava, da Jugoslavija podpira dva druga načrta in sicer Bakar—Kolpa—Sava—Donava in pa Solun—Vardar—Morava—Donava in končno, da se Nemci, Čehoslovaki in Madžari zavzemajo za podaljšanje vodne poti Tržič—Zidani Most do Maribora in Bratislave. S tem bi nedvomno skrajšali pot do dežel srednjega Podonavja. Slednji načrt, za katerega se posebej navdušuje Madžarska, bi evropsko vodno pot spravil do sovjetsko-madžarske meje (Komoro), s čimer bi Italija prišla do pristopa na vzhodnoevropska tržišča. Kot zatrjujejo strokovnjaki, nobeden od teh načrtov ne predstavlja večjih tehničnih težav. Glede financiranja pa je predvidena ustanovitev mednarodne družbe za kanal Donava—Jugoslavija—Italija. Začetni kapital naj bi znašal milijon dolarjev, ki naj bi potem z mednarodnimi obveznicami narasel na 200 milijonov dolarjev. Izdali naj bi tudi obveznice, za katere bi dala jamstvo svetovna banka.

Od česna bolezen beži

„Kjer se česen goji, tam bolezen beži“. Tak je star pregovor. O česnu se pa vse premalo piše in govori.

Da, ostrega okusa je, posebno diši, nekateri pravijo, da smrdi. Še nikoli pa nisem slišal, da bi katera izmed kuharic rekla, da mora „zasmrdeti“ s česnom to ali ono jed. Saj so nekatere jedi, ki sploh ne zadostijo izbirčnemu okusu, če jim ni prej gospodinja dodala nasekljanega česna. Je morda katera dobra in okusna klobasa brez česna?

Egipčanom je bil česen vsakdanja hrana. Judje ga še dandanes upoštevajo, zato so posebno do kupčij vedno prožnega duha.

Ima še druge neovrgljive in nenadomestljive lastnosti. Česen je najpreprostejše in najcenejše in najuspešnejše sredstvo proti krvnemu pritisku in proti poapnenju žil. Posebno bledični naj se česna ne branijo. Je tudi izvrstno razkuževalno sredstvo za črevesje. V svetovni vojni je marsikateri vojak skrbno nosil v nahrbtniku glavo česna, da si je z njim v potrebi preprečeval črevesne bolezni.

Delovnim ljudem, kakor tudi našim okoličanom je bil česen s kruhom še do pred nekaj leti zdrava in okusna malica.

V čast česnu še pesem:

MALICA
Strok česna in
krajc kruha
za malico,
pa mož
je bil sit!

Otrokom za gliste
česen je bil
koristno zdravilce;
je pa tudi odganjal
od možkih
— lepe device.

25-letnica koprškega radia

ČAČINOVIČ: »PRI NAS ZAGOTOVLJEN ENAKOPRAVEN RAZVOJ TUDI MANJŠINAM«

Pred kratkim so v koprskem gledališču počastili 25-letnico Radia Koper. Ob tej priliki je imel glavni govor podpredsednik izvršnega sveta Rudi Čačinovič, ki je poudaril, da je radio Koper nastal v skromnih razmerah, danes pa ima nad 5.300 ur programa letno v slovensčini in italijanščini, ki ga poslušata večmilijonski auditorij doma in v tujini. Radio Koper je v vseh 25 letih obstoja imel in ima pomembno vlogo v širjenju resnice o Sloveniji, Jugoslaviji in tudi o dogodku v svetu. Njegov uspeh je v tem, da svetu ne ponuja neke posebne resnice, ki bi bežala od realnosti.

Postal je pomemben glas Jugoslavije v svetu ravno zato, ker je njegova resnica enaka za dom in za tujino. Je primer, kakšen naj bi bil stil mednarodne propagande, razbremenjene dezinformacije, podtikanj, neobjektivnosti in enostranskih informacij. Vedno angažiran na najnaprednejših načelih, odločen v boju proti vsemu nazadnjaškemu, je uspel zainteresirati, pridobiti in obdržati širok krog poslušalcev. Izoblikovala se je radijska postaja nove kvalitete, ki ni nikoli pristala na kratkotrajne in cene propagandistične učinke. Tudi takrat, kadar ni bilo trenutno popularno, je odkrito kazala na bistvo vprašanj.

Tako je lahko v polni meri izpolnjevala tudi svojo vlogo posebne radijske postaje za državljane italijanske narodno-

sti. Je otipljiv primer, da naša družba daje enake pravice večinskemu narodu in narodnostim, prepričana, da je svoboda in demokracija za večinske narode možna samo, če je zagotovljen enakopraven razvoj tudi manjšini oziroma ostalim narodnostim.

V nadaljevanju svojega govora je Rudi Čačinovič rekel, da so se tu, na meji, v zadnjih dveh desetletjih zgradile številne institucionalizirane in druge oblike raznovrstnega sodelovanja. Vse to je bilo zgrajeno na skupnem in vzajemnem interesu. Da je tako, dokazuje tudi dejstvo, da tisti, ki so doma v Italiji, podžigajo k nacionalni nestrpnosti, šovinizmu in oživljajo stare reakcionarne in fašistične parole tudi na drugi strani meje ne najdejo nobene širše osnove. Lokalni organi, oblasti, družbene organizacije, kulturne institucije, gospodarske in druge organizacije s svojim praktičnim vedenjem dokazujejo, da so proti vsakemu poskusu umetnega razpihovanja žarišč, sporov in kriz, da smatrajo in izhajajo iz tega, da sta mirovna pogodba in londonska spomenica dokončno uredili vprašanje meje in da so takšne rešitve v skupnem interesu sožitja in razvoja na obeh straneh meje.

Ob koncu je Rudi Čačinovič rekel: »Dosedanja razvoj ob meji je tudi zgovoren dokaz naše pripravljenosti za sodelovanje s sosedi.«

Oglašajte v našem listu!

Priznanja za izredno športno moralo

V palači UNESCO v Ženevi se je sestel mednarodni komite za izredno športno poštenost pod predsedstvom Jeana Borotre, ki je podelil dve letni priznanji. Eno je dobila britanska kolesarska ekipa v zasledovalni vožnji, in sicer za zelo lepo športno potezo na svetovnem prvenstvu amaterjev na dirkališču. Drugo priznanje pa je dobil nekdanji slovit angleški nogometaš Bobby Charlton za izredno plodno dejavnost v športu in za športno zadržanje nasploh.

Zakaj priznanje?

V finalu kolesarskega svetovnega prvenstva na 4 km v San Sebastianu se je izbrana vrsta Zahodne Nemčije že zanesljivo bližala zlati kolajni naproti. Toda nekaj deset metrov pred ciljem so Nemci iznenada naleteli na oviro — na stezi se je v hipu

znašel neki reditelj, ki je povzročil zmedo, zaradi česar so vsi štirje kolesarji padli, se poškodovali, tako da niso mogli nadaljevati tisti košček poti do cilja. Angleška ekipa, ki je bila Nemcem tik za petami, bi lahko to nesrečo izkoristila in osvojila kolajno. Toda Angleži so izjavili, da se tako priborjeni zmagi odrečejo. Mednarodna žirija je to upoštevala in ob navdušenem ploskanju angleških kolesarjev razglasila nemško moštvo za zmagovalko.

Bobby Charlton, znameniti angleški nogometaš, igralec Manchestra U. ter reprezentance, je bil po splošni sodbi mednarodne športne javnosti zmeraj za zgled kot pošten igralec, skromen in pravega športnega duha.

ŠAH:

Dvoboj Karpov in Korčnoy - septembra

Finalni dvoboj kandidatov za naslov svetovnega šahovskega prvaka med Karpovom in Korčnojem bo v Moskvi, začetek bo 16. septembra.

Zmagovalc finalnega dvoboja bo igralec, ki bo prvi zmagal petkrat. Število partij je sicer omejeno na 24.

Zmagovalc tega dvoboja bo prihodnje leto igral s svetovnim prvacom Robertom Fischerjem.

Medtem se Fischer, ki ni več nastopil na nobenem šahovskem turnirju, od dneva, ko je postal prvak, ukvarja preko svojega pravnega zastopnika s politiko v šahu in z načrti

v zvezi s finančno eksploatacijo svojega naslova. To pa še ne pomeni, da je zane-maril šah, saj je Fischer šahu popolnoma podredil svoje življenje. Zadnja vest, ki jo je iz Los Angelesa posredoval Fischerjev prijatelj Gligorič, govori o tem, da je svetovni prvak, pripravljen sodelovati na šahovski olimpiadi v Nici z moštvom ZDA pod pogojem, da mu dajo honorar v višini 150 tisoč dolarjev. V Nici so mu baje pripravljene nuditi ta honorar, saj bi Fischerjeva prisotnost gotovo privabila v ta turistični center veliko število ljudi in izzvala ogromno zanimanje.

O zdravilnosti čebelnega pika

Znanost je končno potrdila pravilnost ljudskega mnenja o zdravilnosti čebelnega pika. Kemiki londonske univerze so našli v čebelnem strupu dve snovi, ki ugodno učinkujejo na ljudi z vnetimi sklepi. Obe sta znatno močnejši kot vsa doslej znana zdravila proti vnetjem.

Ena izmed obeh snovi, pridobljenih iz čebelnega strupa — imenovali so jo peptid 401 — je imela pri laboratorijskih živalih nekaj neugodnih stranskih učinkov, o drugi pa trdijo, da je povsem neškodljiva.

Po besedah profesorja Vernona, ki vodi raziskave, so dajali laboratorijskim živalim po deset doz tega novega zdravila proti vnetju. Opazili so neznatne obrobne posledice. O drugi snovi, ki še nima imena, pravi, da je bolj enostavna kot peptid 401 in

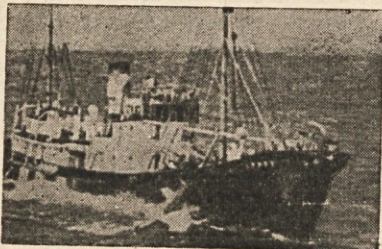
da bi jo z manj težavami sintetično pridobivali v laboratoriju.

Predsednik britanskega sveta za boj proti artritisu in revmatizmu — ta ustanova je sedem let finansirala raziskave londonskih znanstvenikov — je izjavil, da bo treba učinkovitost novih snovi preveriti še na celi vrsti poskusov, hkrati pa opozoril, da je nadzorovano izpostavljanje čebelnemu piku ne le boleče, marveč tudi škodljivo.

Postani član SAK!

BORIS PAHOR:

30

Parnik trobi nji

Morje je bilo planjava srebrnih luskin in Danilo je bil tam, kjer je bilo videti, da sredi srebra vré kristalni gejr; in plavala je počasi v tisto smer, a obenem že želela, da bi se vrnila. In tako je legla vznak in se začela vračati.

Nebo nad njo je belo, sonce se razkrajja in njegova žareča snov se staplja z bleščečo ravnino.

Potem je bila spet ob čereh in se vzdignila na gladko polico; vedela je, da se Danilo tudi vrača, a vseč ji je, da bo trenutek še sama, preden bo ob nji. Kdo ve, zakaj je tako ljubosumna na to svoje razmerje do tega kraja, saj je navsezadnje njegov, ker ga ona prej ni poznala; a ji je, kakor da ji še ne zadostuje stik s tem sožitjem skal in mehke vode. In legla je na ozko ploskev in položila dlani pod teme. Bilo je, kakor da nad njo stolpiči apnenca prešerno kljubujejo soncu, medtem ko ona čuti, da jo skozi-nskoz prešinja svetloba. Ko je zaprla veke in je bilo sonce na njenem obrazu vroča dlan, je pomislila, da je na takšnem bregu človekova usoda neposredno izpostavljena; in tisti trenutek se je zavedla, da je najbrž to tisto posebno razodetje, ki ga je ves čas pričakovala.

Danilo je bil v vodi tik ob izlazni površini.

„Kipar je sklesal iz ene same skale kamniti podstavki in ležečo boginjo na nji,“ je rekel.

Nasmehnila se je; čutila je njegov pogled in obdajalo jo je neznano zadovoljstvo ob spoznanju, da njegove oči tako pazljivo objemajo črte telesa, ki ga že dobro poznajo.

Danilo se je vzdignil na polico in sedel na rob, kjer je

bil ob njenem desnem boku krajec prostora, njegova desna roka pa se je usločila preko njenega telesa.

„Ob vodi je tvoj obraz drugačen,“ je rekel v njene zaprte oči.

„Kako drugačen?“

„Bolj razvezan, kako bi rekel, bolj miren.“

„To se pravi bolj resen.“

„Ne, bolj pristen in pomlajen.“

Nasmehnila se je.

„Rojeni smo ob morju,“ je rekla.

„Najbrž bo to, izgubljena hčerka, ki se vrne v domači pristan.“

„Da.“

„Vidim tvoj obraz v tineri. Drugačen je bil kakor v Gradežu.“

„V tineri?“

„Ko si nas na krovu opazovala.“

Tedaj je čutila, da so se sončni žarki otežili najprej na levi vek, potem na desni, da se je svetloba zgostila, a postala hkrati mehkejša in božajoča. Potem sta isti vzporedni mehki šli mimo njenih ustnic, se vrnili, šli spet mimo bolj narahlo, skoraj ne da bi se jih dotaknili, kakor da želita zapustiti o sebi samo spomin; a hkrati se je zavedela, da je njeno dihanje razklenilo njene ustnice prihajajoči toploti, ki ima okus slanega morja in prinaša žlahten nemir. Naslednji trenutek so se njegove ustnice spet oddaljile, odločno kakor školjka, ki jo prsti odtrgajo od kamna.

„Da si se videla tisto jutro, ko si pomakala roko v vodo. Snela si sandale in stala bosa v plitvi vodi. Tvoj obraz je spominjal na Botticellijevo Venero.“

Namuznila se je in odkimala.

„Pretiravanje je zmeraj škodljivo,“ je rekla.

„Ne, ne.“

„Poleg vsega pa mi njen obraz ni kdove kaj všeči!“

„Čakaj, da povem. Ne gre za podobnost, ampak za občutek zamišljenega miru in odmaknjene nepripravljenosti.“

Zanimivosti

VOJAKI IN MAMILA

Po približnih ocenah je med ameriškimi vojaki v Evropi štirikrat več uživalcev mamil kot v ameriških enotah doma in drugod po svetu. Med razlogi je na prvem mestu enolično garnuzijsko življenje.

VZETA DOVOLJENJA

Zaradi alkohola za krmilom izgubi letno v Zvezni republiki Nemčiji vozniško dovoljenje okoli stotrideset tisoč avtomobilistov.

PRVENSTVO

Starodavni Ptuj se vendarle modernizira. U novem domu upokoencev je začelo pred kratkim delovati prvo dvigalo v mestu.

Ker pa je Ptuj že za časa starih Rimljanov imel vodovod, kopališča in razne druge komunalne pridobitve, ki jih je dobil pred kratkim ali pa jih še danes nima, bi bilo nemara dobro pobarati arheologe, če ima dvigalo res nedvomno prvenstvo?

2. ELEKTRARNA NA ATOMSKI POGON

Argentina bo kmalu dobila svojo drugo jedrsko elektrarno. Zgradili jo bodo na Rio Tersero, nekaj sto kilometrov od Buenos Airesa. Dela bosta opravili neka kanadska in italijanska firma. Ko bodo končana, bo elektrarna imela zmogljivost nad 600.000 kilavatov. To bo že druga elektrarna na atomski pogon v Argentini. Prva ima zmogljivost 320.000 kilovatov, zgradila pa jo je zahodnonemška firma Siemens.

CALLASOVA BO PELA POPEVKE

Newyorški časopis *News Week* trdi, da se je slavna pevka Maria Callas po dolgotletni sijajni odrski karieri odločila, da se bo poizkusila tudi v pop glasbi. Petdesetletna umetnica je baje privolila v to, da bo za neko britansko družbo posnela ploščo s tridesetimi popularnimi zabavnimi melodijami. Kasneje naj bi posneli tudi televizijsko oddajo, v kateri bi Callasova pela te popevke.

Slavna prva dama opere bo posnela svojo verzijo popevke „Očarljivo ljubko“, ki je bila pred štirimi leti med najpopularnjšimi ploščami v svetu. Poleg tega

bo na tej plošči posnela tudi italijansko verzijo temperamentne popevke „Macarthurs Park“, ki je pred nekaj leti osvojila milijone poslušalcev.

NAGRADE LETOŠNJEGA CANNESA

Francis F. Coppola je dobil Zlato palmo za film *Conversation* na letošnjem festivalu v Cannesu. To je že drugi velik Coppolov uspeh v zadnjih letih, kajti film *Boter* pomeni največji finančni posel v zgodovini kinematografije nasploh.

Za najboljšega igralca so proglasili Jacka Nicholasa (*Poslednja naloga*), posebno priznanje režije pa je dobil Pasolini za *Tisoč in eno noč*.

Za najboljša kratkometražna filma so proglasili *Otok* (Sovjetska zveza) in *Glad* (Kanada).

LED PREMAGAN DO LETA 2000

Skoraj vse reke v Sovjetski zvezi, ki jih vsako zimo prekrije led, naj bi do leta 2000 postale plodne v zimskih mesecih. To je načrt, ki so si ga zastavili leningrajski strokovnjaki za rečni promet, ki se ukvarjajo z izpopolnjevanjem novih strojev in naprav za odstranjevanje ledu. S sedanjimi ledolomci so plovbo že podaljšali za mesec in pol na leto. Te naprave lahko odstranijo tanjši led in preprečijo ponovno zamrzovanje rek v začetku in ob koncu zime, ko so temperature zelo blizu spomladanskim. Samo tako je na vodnih poteh ruske federacije mogoč 2 milijona ton večji prevoz blaga letno. Po mnenju strokovnjakov naj bi v prihodnosti problem reševali majhni ledolomci, ki bi „sekali“ led in ladjam delali prosto pot.

GLOBA „GOLONOGMETASEM“

Nogometna zveza Kenta je kaznovala s 50 funti šterlingi (okrog 3000 šil.) globe enajsterico Gravesenda, ker so nogometaši pred nekaj tedni, ko je bila moda goloteka na vrhuncu, pritekli popolnoma goli na igrišče in igrali v Adamovem kostumu dobro polovico prvega polčasa. Zveza se je odločila, da kaznuje enajsterico z globo, češ da je s svojim nastopom škodovala nogometu.

Tajnik Gravesenda pa je s svoje strani komentiral kazen: „Da plačamo globo, bomo morali prodati še oblačila in bomo zares goli.“

Zdaj ga je opazovala, medtem ko je imel on pogled obrnjen stran, kakor da je zaskrbljen zaradi oblike okamelega brinovega grma, ki jo ima čer ob njiju.

„Nekaj podobnega, mislim podobno ozračje, je moral čutiti Foscolo, ko je pel o svojem rodnem otoku.“

Giacinto mia, che te specchi nell'onde del greco mar, da cui vergine nacque Venere e fea le tue isole feconde col suo primo sorriso

(Zakintos moj, ki v vodi odsevaš grškega morja, iz katerega se je rodila devica Venera in tvoje otroke naredila rodovitne s svojim prvim smehlajem)

In pri tem imam v mislih predvsem to, da je Foscolo živel kot begunec, ker ni mogel trpeti avstrijske zasedbe italijanske zemlje. Pomembna pa je po mojem prav tista podoba nedotaknjene brega, ki ga prvi obsije smehlaj boginje ljubezni, ko jo rodi morje.“

„In povezava z Odisejevim begunstvom.“

„Da. A viš, to sem hotel reči. Najbrž je naravno, da si ob zaslužjeni zemlji človek zaželi še nedolžnega proda, nedolžne domovine, čeprav je kamnita.“

„Bacio la sua pietrosa Itaca Ulisse.“

(„Poljubil je svojo kamnito Itako Odisej.“)

Danilo je še zmeraj gledal predse. Pomislila je, da bo odšel in da ne vé, kdaj bo spet mogel, kakor pravi pesnik o Odiseju in obenem o sebi, poljubiti svojo kamnito Itako. A njegov obraz je zbran, kakor da je to težavo že zdavnaj rešil, in ona čuti, da mora narediti tako, da mu bo ta stik z domačo zemljo pred odhodom ostal takšen, kakor si ga želi, saj je tudi tisto jutro ob nji, ko ji je objel ležeče telo, izrazil podobno misel kakor zdaj.

Zato je rekla: „Govoriš o mojem obrazu. In ti? Tisto

URBAN MAČEK:

(1. nadaljevanje)

Iz mojih spominov

Naporno kmečko delo

Kakor sem že prej omenil, se je žito otepalo ali „štrajfalo“. Ker zdaj mlajši rod nič ne vé, kakšno delo je to, naj v nekaj besedah to povem. Bila je navadna, iz desk ali dil skupaj zbita plošča in v njo iz vej napravljene noge, ki so bile spredaj daljše in zadaj krajše. Tej pripravi so rekli „štrajfalca“. Ker je bila njena plošča v poševni legi, je bilo kar priročno s snopi po nji udarjati. Bila je nekaj več kot dva metra dolga in en meter široka in so pri njej štirje mogli opravljati delo. Pri nekaterih kmetih so pa kar prazne sode postavili na gumno in po teh otepali žito.

Otepali smo rž in pšenico, ki imata daljšo slamo; drugo žito smo s cepci omlatili. Otepeno snopje smo spravili gor na peter in se je temu reklo „galifi“. Vse te smo potem tudi s cepci omlatili. Po pliberškem letnem „jarmaku“, to je v začetku septembra, so že začeli zgodaj zjutraj vstajati, da so mlatili, navadno že ob dveh zjutraj. „Večji“ hlapec je imel nalogo, da je mlatiče zjutraj klical, kar pač ni bilo lahko. Tako je šlo naprej vsak delavnik do Božiča. Nekateri včasih še do tedaj niso bili s to mlativjo gotovi in so morali to še v novem letu nadaljevati.

Kadar pa je še sadje obrodilo, so imeli zvečer še s tem delo, da so ga „prešali“. Ker še tedaj ni bilo strojev za mečkanje sadja, so ga stolkli koj s tovkavkami (ki so bile iz trdega lesa napravljene) v zato pripravljene lesne korite. Seveda je bilo to delo zamudno in so šli zvečer pozno spat, zjutraj pa so morali spet zgodaj vstati, da so šli mlatiti, zato so imeli zelo malo spanja. To rano vstajanje je bilo res nekaj mučnege in, ko človek zdaj to pomisli, se mora res čuditi, kako so mogli ljudje vse to vzdržati. Posebno, ko je postalo mrzlo, je bilo to še bolj težko, ko si moral iz tople postelje ven na mraz. Kdor tega ni skušal, ta pač ne vé, kaj so včasih ljudje ob kmečkem delu trpeli! Ko sem bil jaz 14 let star in sem bil šole prost, sem tudi že to delal. In tako je šlo gotovo že stoletja sem, ker ljudje si niso mogli drugače pomagati, saj tehnika je bila tedaj podobna šele majhnemu otroku, ki je komaj iz plenice zlezel in le malo hoditi začel. Le počasi se je začela razvijati in je šlo kmetom na bolje.

Idila na kmetih, povezana z žulji

Zdaj pa še pogledimo pri Štibarju na trav-

nik, ki je daleč od doma in se razteza dol po Beznici proti Suhi ter so mu včasih rekli pušča. Košnja na njem ni bila prijetna, ker je svet bolj grbast in je zdaj že večinoma z grmovjem zaraščen. Pri hiši so bili zmeraj trije pari volov in en konj, katerega sem že prej omenil. S to vprego so potem seno domov vozili. Kadar je bila košnja, je prišlo kakih deset koscev, da so to delo opravili. Ženska, ki jim je jesti nosila, je tudi dosti trpela, saj je bilo treba daleč nesti in je bila navada, da so ženske tedaj na glavi v jerbasu nosile. Kadar so poleti nabrale borovnice (črnice), so jih tudi tako nesle v mesto naprodaj.

Z vodo pa je bila pri Štibarju tudi težava, ker je ni bilo pri hiši, ampak kakih 50 m daleč proč. Bil je lesen vodnjak („štepah“), kjer je bil vrelec z dobro vodo. Ker tedaj še ni bilo veder, so jo ženske nosile v lesenih škafih (mevtrah), in sicer na glavi. Ženske so trpele pri tem delu — še posebno pozimi, ko je postalo gladko in je bilo treba iti precej po strmih gor k hiši.

Nekaj let pozneje so pa dedej kupili nekako črpalko za vodo, ki smo ji rekli „bider“ in se je na več krajih prav dobro obnesla. Ker je bilo pri Štibarju premalo vode, pa s tem ni bilo nič. Moram še pripomniti, da so polnili vodo iz vodnjaka z lesnim zajemalnikom („žhtarjem“) v „mevtru“, ker je bil vodnjak plitev.

Presenečenje

Smreke dvigajo svoje vrhove visoko proti nebu in sonce pošilja pramene žarkov skozi goste veje na samotno gozdno pot, po kateri hiti mlada deklica Stanka, ki se vrača iz šole. V roki drži spričevalo. Ni ji mar ptičje petje niti malo gnezdece v bližnjem grmu, ne vidi rož ob poti, ki so se pred kratkim razcvetele. S sklonjeno glavo hiti dalje.

Na koncu gozda se pred njo razpre prelep razgled: v daljavi se blešči belo mesto, med zelenimi polji se vije siva cesta in kolona bleščečih avtomobilov se nepretrgano pomika po njej; vzporedno s cesto teče železnica. V ozadju se dvigajo visoki hribi.

Stanka sede v mehko travo, se zazre proti mestu in se zamisli. Da, že dva meseca sta minila, odkar se je po tisti cesti odpeljal njen očka v daljni tuji kraj na zdravljenje. Od tedaj je v njihovem domu vse tako žalostno.

Tam blizu je bilo tudi korito, kjer so živino napajali. Bila sta dva hleva, eden volovski in eden kravji. Ta, ki ga še zdaj rabijo, je bil kravji, volovski pa je bil na oni strani hiše, kjer je še malo zidu od tega hleva.

V vsakem hlevu je bilo približno 10 glav živine. Bilo je pa tudi precej ovc in so tako imeli volno doma. Gnoja včasih nikjer niso sproti vozili iz hleva, navadno so ga izkidalile v vigradi in potem spet v jeseni, ko so sejali. Ko se je že precej gnoja nabralo v hlevu, so morali krmilna korita vzdigniti in na novo podložiti. Ker se je to moralo večkrat ponoviti, je živina v vigradi že skoraj pod stropom stala. Ko so se odločili za odvoz gnoja, so prišli tudi sosedje pomagat z voli in vozmi. Tako smo spravili gnoj iz hleva na njive. Kidanje gnoja v hlevu je bilo veliko bolj težko kot pa zdaj, ko ga imamo zunaj na kupu. Ker je bil gnoj od živine trdo stlačen, so morali imeti veliko bolj močne vile, kot pa jih zdaj imamo. (Ene takšne stare še imamo pri hiši; imajo rogle iz štirioglatega železa in so res več kot dvakrat tako težke kakor današnje.)

Da so mogli živini krmo rezati, so bili za to leseni stoli, kakor so pri strojih za rezanje krme in se je reklo takemu stolu „škajdrovec“. Ker smo takrat večkrat polovico slame k senu krmili živini, je bilo to delo otežkočeno, kajti slama je trda za rezati. Šele leta 1903 so dedej kupili mlatilni stroj in enega za rezanje krme. Oba sta bila na ročni pogon, ker tedaj še ni bilo električne ali kake druge gonilne moči. A vseeno so bili s tako mlativjo ovsa in ječmena prej gotovi, kot pa da bi ga bili mlatili s cepci.

(Dalje prihodnjič)

JOŽICA:

Majske noči

Te tihe majske noči!
Ogenj v meni gori,
ogenj, ki srce mi budi.

V teh tihih majskih nočeh
mislim o tvojih očeh,
mislim o naju obeh.

So tihe majske noči,
spomin v meni živi —
spomin na tebe, moj dragi,
spomin na tvoje oči!

končal z „bo“. Veselo je tlesknila z rokami in vzkljknila:

„Bo, bo, vrnil se bo in to kmalu, saj se je zadnji listek končal z ‚bo‘!“

V njenih očeh je zasijalo veselje, upanje. Tedaj je v daljavi zapiskal vlak in jo prebudil iz sanj. Kako sem nespametna, pomisli, saj vendar vem, da očka še ne more priti. Jaz sanjarim, mamica pa se doma sama ubija z delom.

Naglo skoči na noge in se skokoma pože- (Dalje na 8. strani)

Za dobro voljo

Zakonca sta bila na obisku pri prijateljih. Takoj po večerji žena vstane od mize:

„Tako, sedaj pa morava domov.“

„Tako jo večerji?“

„Ja, Vem sicer, da to ni najbolj olikano, a moj mož je že tako lačen.“

Prijateljica vpraša prijateljico:

„Ima tvoj mož pravico, da odpira tvoja pisma?“

„Pravico že, a poguma ne!“

Preprost človek se je prišel ponuditi v neko podjetje za direktorja.

„Ali ste neumni?“ ga je vprašala tajnica.

„Je to edini pogoj?“ hoče vedeti prosilec.

jutro nisi bil nič podoben rezkemu in trdemu komandantu, kakršnega sem se te predstavljal!“

Pogledal jo je in se nasmehnil.

„Razločevati je treba boj od ljubezni.“

„Saj, a tudi boj za svobodo izvira iz ljubezni.“

„Da, in zdaj bo še bolj neizprosna, ker ga je blagoslovala ljubezen.“

Niti sence igrivosti ni bilo v njegovem pogledu, ona pa je želela, da bi spet našel razpoloženje tistega jutra.

„A takrat si bil nenavadno igračast,“ je rekla. „Na Goldonijevem trgu si rekel o trolejbusu, ki se je vzpenjal proti predoru, da se mehko guga na širokih gumah kakor slon na debelih stopalih. Potem si se ob policaju, ki je urejal promet, spomnil nakan, s katerimi ste jezili policaje, ko ste bili še smrkavi paglavci!“

„Saj, bil je tisti občutek novega rojstva, o katerem sva pravkar govorila. Mestne hiše, kakor da so se zbudile iz sna in se začudene zavedele moje pričujočnosti. Ljubezen je izključila čas in prikazala stvari v njihovem nepokvarjenem bistvu.“

„A mogoče je bila prej ljubezen vendar globlja.“

„Zakaj neki?“

„Kaj ni bolj vredno to, kar je posvečeno skupnosti, kakor to, kar strnemo ob eni sami osebi?“

Danilo je odkimal in čutila je, kako se je zganila mišica njegovega desnega lakta.

„Ne. Takšna ljubezen nikakor ni globlja, pač pa bolj zahtevna. Ponuja samo žrtvovanje, s tem pa človek ne more doseči popolne uresničitve svojega smotra.“

„Razen mogoče junak.“

„Da. A ni rečeno, da junak ne najde v ljubezni do izvoljenke najbolj resničnega stika s smotrom narodovega občestva, še več, prav iz te ljubezni črpa novih moči in poguma pred največjo odločitvijo.“

„Hočeš reči, da čustvena navezanost na določeno osebo pospešuje bojevitost? Po navadi smo prepričani, da je ravno narobe res.“

„Je res za slabiče.“

„Pa zdravnik, ki je interniran v Gradežu? Pravijo, da noče družinskih vezi, da bi se tako lahko ves posvetil boju.“

Pogledal jo je za trenutek, kakor da je nepričakovano odkril izdajstvo; prav takšen pogled je imel tisto nedeljo, ko sta se s parnikom peljala v Gradež. Potem je pomirjen umaknil oči in pomislila je, da se je morebiti spomnil, da mu je že enkrat omenila zdravnika.

„Gre za prostost od dolžnosti, ki jih prinaša družina,“ je potem rekel. „Ne za odklonitev ljubezni.“ A kakor da bi hotel končati pogovor o določeni osebi, je hitro nadaljeval: „A prav v tem, v vprašanju boja, je naša preteklost skoraj vsa zgrešena. Od prave ljubezni nam je skozi stoletja ostalo samo telesno združevanje kot edino nadomestilo za revščino. Glede boja pa smo po sprejetju krščanstva vzeli od tega nauka samo to, kar je v zvezi s ponižnostjo in z vero v previdnost. Zmagovalec, ki nas je pokristjanil z ognjem in mečem, je postal predstavnik Boga-očeta, ki ga je treba ubogati in častiti, z naukom, ki je prinašal enakost in osvoboditev sužnjem, pa si je vzgojil marljive in skromne krščanske mravlje.“

Umolknil je in objel jo je občutek tesnobe, kakor da njegove ugotovitve skušajo načeti prežarjeno ozračje.

„Viš, in to je tudi smisel Črtomirove klontive. Iz bojevnika za samostojnost se je spremenil v duhovnega očeta, v samostan je šel, namesto da bi se prav po načelih novega nauka bil za ponižane in teptane! In to je tista usodna skaženost našega duha, ki je še nismo ozdravili; namesto da bi novo gledanje na svet vsrkali vase in ga uporabili za svojo rast, se spojimo z novim gledanjem na svet in odmislimo sebe in smoter svoje zgodovinske podobe.“ Potegnila je dlan izpod temena in zravnala roko ob telesu, čutila je, da ji skrčena roka počasi drevenja, in to jo je zdaj motilo.

„Prej si omenil telesne užitke,“ je rekla. „Kolikor sem lahko sama imela priložnost opazovati, mislim, da je ta vdanost snovnim dobrinam zelo pomemben povzročitelj naše ozkosti.“

„Rajši bi trdil, da je naš hedonizem bolj posledica kakor vzrok; posledica nekega nepopravljivega obupa, iz katerega se je potem rodilo zadovoljstvo v pritikavstvu in lenoba. Vse drugo pa odmišljamo, sploh smo izredni v odmišljanju!“

Pogledal jo je bolj živo, kakor da se je rešil iz temne móre.

„Zato, to se pravi iz potrebe po odmišljanju, smo v celoti sprejeli krščanski nauk o ponižnosti. Odmislili smo sebe, da bi v svoji domišljiji uresničili popolnost sveta.“

„Popolnost sveta po naši zaslugi.“

Nasmehnil se je.

„Da, a pustiva, naj sonce sežge vse te preteklice blodnje,“ je vedro rekel. In sklonil se je k njenemu telesu in prislonil lice k njemu; in bilo ji je, kakor da je samozavestna, ker mu lahko s pričujočnostjo svojega bitja nudi otipljivi dokaz resničnosti o spremembi klavrne zgodovine.

„A sonce bo sežgalo tudi tvojo kožo,“ je rekel in vzdignil glavo. Pomočil je roko v vodo, ki se je svetila tik ob njiju, in šel z moko dlanjo po njeni rami.

Samo za trenutek je vzdignila glavo ob občutku, ki ga je zbudila njegova roka, potem jo je voda hladila in pustila je, da jo je plal z dlanjo in da se je razlivala po njenem telesu in curljala na kamniti podstavek; bilo je, kakor da jo rahli pljuski združujejo s kamnom, z žarki in svetlo vodo v enoto breztežne razpršene snovi.

Potem ko je openski tramvaj došel na planoto, so ob obelisku izstopili in se skozi borovce odpravili proti Kontovelu; a drevesa so kmalu postala redka, tako da se je nazadnje pot prosto sekala v skaloviti breg.

Sonce je sijalo naravnost v pobočje in zavoljo belega apnenca, ujetega v negibno zatišje, je bila toplota ozračja skoraj poletna, in tudi morje, nizko spodaj onkraj asfalnega traka, je imelo kljub osamljenosti v sebi še razločen spomin na bližino številnih kopalcev.

(Dalje prihodnjič)

Celovec

NEDELJA, 9. 6.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 10. 6.: 13.45 Informacije — Za našo vas. — TOREK, 11. 6.: 9.30 Domača zabavna glasba. — 13.45 Informacije — Šport — Rdeče, rumeno, zeleno. — SREDA, 12. 6.: 13.45 Informacije — Popevke — Nova slovenska literatura — X. — ČETRTEK, 13. 6.: 7.05 Duhovni nagovor — Anton Foerster: Litanije. — PETEK, 14. 6.: 13.45 Informacije — Kar po domače. — SOBOTA, 15. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Avstrija

1. PROGRAM

NEDELJA, 9. junija: 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Toby in Tobija — 17.00 Deželnozbornske volitve v Nižji Avstriji — 17.05 Skrat, ki so ga imeli za norca — 17.20 Za otroke od 7. leta dalje: Kenguru Skippy — 17.45 Za družino: Jadrali bi moral znati — 18.00 Tutu, lahko noč za najmlajše — 18.05 Lumierjevi otroci (5) — 18.35 Variacije za kajak — 19.05 Ptičji umor — 19.30 Čas v sliki s poročili o deželnozbornskih volitvah v Nižji Avstriji — 19.50 Šport — 20.10 Beseda v nedeljo zvečer — 20.15 Grad Gripsholm; veseli film o dopustu na Švedskem — 21.50 Čas v sliki in šport.

PONEDELJEK, 10. junija: 18.00 Preskus na dljavo — 18.25 Tutu, lahko noč za najmlajše — 18.30 Veselje s Charlijem — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Oddaja ORF — 21.25 Svetovna zgodovina nogometa: 1. del — 22.10 Čas v sliki — nočna izdaja.

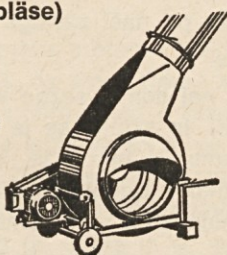
TOREK, 11. junija: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleškega jezika — 18.25 Tutu, lahko noč za najmlajše — 18.30 Rožnordeči panter — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — 19.25 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Volitve zveznega predsednika 1974: dr. Alois Lugger — 21.00 Na današnji dan. Iz pisem Marije Stuart — 21.50 Čas v sliki — nočna izdaja — 21.55 Šolski poskusi — šolske reforme.

SREDA, 12. junija: 10.00 Televizija v šoli: Uporabna fizika: Umazanija in hrup — 10.30 Dunajska kotlina — 11.00 Program za delavce: Tako ljubijo v Parizu — 16.30 Za otroke od 6. leta naprej: Čarobna miza — 17.05 Za otroke od 7. leta naprej: Indijanska reka: „Zveza prekinjena“ — 17.30 Za mladino od 14. leta dalje: Kaj lahko postanem? Vse okrog knjige — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.25 Tutu, lahko noč za najmlajše — 18.30 Tri deklice in trije dečki: Skupinska slika k poročnemu dnevu — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Volitve zveznega predsednika 1974: dr. Rudolf Kirchschläger — 21.05 Svetovna zgodovina nogometa: 2. del — 21.50 Čas v sliki — nočna izdaja —

Pihalnike (Heugebläse) od S 3.300.—

in druge poljedelske stroje

vam dostavlja na dom

Jožef Pernè

KLANČE 39

9132 Galicija — Gallizien

21.55 Modesty Blaise — smrtonosna Lady; pustolovščina nadagentinje.

ČETRTEK, 13. junija (Presv. R. Telo): 14.45 Za Krožne kolesarske dirke po Avstriji: Etapa Glockner — 14.30 Svetovno nogometno prvenstvo 1974 v Nemčiji: Otvoritev — 16.50 Svetovno nogometno prvenstvo v Nemčiji: Brazilija proti Jugoslaviji — 18.45 Joy Brna — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.15 „Nepodkupljivi“; šaloigra Huga von Hofmannsthal. Prenos iz teatra v Josefstadtu na Dunaju — 22.05 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.10 Svetovno nogometno prvenstvo 1974 v Nemčiji.

PETEK, 14. junija: 10.00 Televizija v šoli: Zvok po človeški roki: Godala — 10.35 Napoleonova doba — 11.00 Program za delavce: Glavni inšpektor Gideon — 15.45 Svetovno nogometno prvenstvo 1974 v Nemčiji: Zvezna republika Nemčija proti Čilu — 18.00 Ostani zdrav! — 18.25 Suzi in Toni, lahko noč za najmlajše — 18.30 Zaljubljen v čarovnico: „Ogledalo“ — 18.55 Oddaja prezidialne konference kmetijske zbornice — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Svetovno nogometno prvenstvo 1974 v Nemčiji: Vzhodna Nemčija proti Avstraliji — v odmoru poročila in reklama — 21.20 Čas v sliki in kultura — 21.55 Zgodbe, ki si jih ne moremo razložiti: „Čudna priča“ — 22.20 Krožne kolesarske dirke po Avstriji — 22.30 Svetovno nogometno prvenstvo 1974 v Nemčiji.

2. PROGRAM

NEDELJA, 9. junija: 18.00 Tedenski magazin — 18.30 Obzorja — 19.30 Čas v sliki s poročili o deželnozbornskih volitvah v Nižji Avstriji — 19.50 Kultura — posebno — 20.15 V lastni zadevi — 21.45 Vprašanja kristjana.

PONEDELJEK, 10. junija: 18.30 Iz šolske televizije: Šah električni smrti — 19.00 Življenje v nevarnosti: „Problemi odpadkov“ — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Po sledeh Roberta Musila — 21.15 Svet in znanost — 22.10 Posebno poročilo o krožnih kolesarskih dirkah po Avstriji — 22.20 Ponovitvene oddaje.

TOREK, 11. junija: 18.30 Iz šolske televizije: Prirodne oblike — umetne oblike — 19.00 Živali in njih svet (2) — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF — danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Varietè sveta — 21.00 Glavni inšpektor Gideon, kriminalna komedija — 22.25 Posebno poročilo krožne kolesarske dirke po Avstriji — 22.35 Ponovitvene oddaje.

SREDA, 12. junija: 18.30 Iz šolske televizije: Uporabna fizika — 19.00 Igra s pojmi: Kaj je „socialistično?“ — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF — danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.05 Okolica — 20.15 Variante sveta — 21.00 Jutri pride kraljica — 21.45 Ponovitve in Avstrija v sliki — 22.05 Posebno poročilo o krožni kolesarski dirki po Avstriji — 22.15 Čas v sliki in kultura.

ČETRTEK, 13. junija (Presv. R. Telo): 14.45 Za otroke od 6. leta dalje: Krt na napačni poti — 16.30 Peter — 16.35 Za mladino od 14. leta dalje: Alfa 2001 — 18.00 Impresije iz Admonta — 18.30 J. S. Bach: Passacaglia in Guge v c-molu — 18.45 Iščemo zdravi svet — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Joan Baez — 20.15 Evropska dediščina. 3. Doprinos: Rai — Rim — 21.10 Anton Bruckner: Simfonija št. 4 v Es-duru — 22.20 Čas v sliki.

PETEK, 14. junija: 18.30 Pionirji modernega slikarstva — 19.15 Učne tehnike za odrasle: pri izpitu — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 Spotoma ob konec tedna — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Ženske s sveta: LAURA — 21.15 Pri sedmem svitanju.

Iščemo pleskarske in ličarske pomočnike ter pleskarske in ličarske vajence. Pri nas bodo imeli dobro plačane stalne službe, v katerih vlada izredno dobro delovno ozračje.

Firma **SCARSINI**

pleskarski in ličarski mojster

9020 CELOVEC - KLAGENFURT
Koningsberggasse, Tel. 32 4 54

Ljubljana

NEDELJA, 9. 6.: 9.20 W. S. Reymont: Kmetje — 10.15 Kmetijska oddaja — 11.00 Mozaik — 11.05 Otroška matineja — 12.00 Poročila — Nedeljsko popoldne — 17.45 Propagandna oddaja — 17.55 Poročila — 18.00 Dogodivščine Dakla Makana — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.30 3-2-1 — 20.40 V gosteh pri Nušiču — 21.30 Dokumentarna Oddaja — 21.58 Propagandna oddaja — 22.00 Športni pregled — 22.20 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 10. 6.: 16.45 Madžarski TVD — 17.30 Koko, Moko in vrabček Skoko — 17.45 Obzornik — 18.00 Na daljnem severu — 18.25 Gruzinski večer — 18.45 Mozaik — 18.50 Mihail Hergjanin: Vitez Gora — 19.30 Kaj hočemo — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 3-2-1 — 20.30 Sodobna opera — 20.40 Nadaljevanje Gruzinskega večera — 20.55 Lazarjeve prigode — 22.05 Gruzinski ritmi — 22.40 TV dnevnik II.

TOREK, 11. 6.: 16.45 Madžarski TVD — 17.50 Peli so jih mati moja: Kralj Matjaž in Alenčica — 18.00 Risanke — 18.10 Obzornik — 18.25 D. Ulrich: Multiplevision — 18.55 Mozaik — 19.00 Marksizem v teoriji in praksi — 19.20 Mozaik kratkega filma — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 3-2-1 — 20.35 Na krivih poteh — 21.15 W. S. Reymont: Kmetje — 22.10 TV dnevnik.

SREDA, 12. 6.: 17.20 Beli kamen — 17.50 Ob-

zornik — 18.05 Propagandna oddaja — 18.15 Košarka Italija : Jugoslavija — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Propagandna oddaja — 20.40 Film tedna: Skrivnost — 22.05 TV dnevnik.

ČETRTEK, 13. 6.: 14.55 Propagandna oddaja — 15.00 Frankfurt: Svetovno prvenstvo v nogometu — barvni prenos slavnostnega začetka — 16.50 Frankfurt: Svetovno prvenstvo v nogometu — barvni prenos srečanja Jugoslavija : Brazilija — 18.50 Propagandna oddaja — 18.55 Poročila — 19.00 Junak mojega otroštva — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Kam in kako na oddih — 20.40 Lebovič-Krvavac: Valter brani Sarajevo — 21.25 Četrtekovi razgledi — 21.55 TV dnevnik — 22.10 Nogomet Jugoslavija : Brazilija.

PETEK, 14. 6.: 15.50 Berlin: Svetovno prvenstvo v nogometu — srečanje ZRN : Čile — 17.50 Obzornik — 18.05 Veseli tobogan — 18.35 Risanka — 18.45 Mozaik — 18.50 Atletika — 19.15 Pet minut za boljši jezik — 19.25 TV kažipot — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Tedenski gospodarski komentar — 20.30 3-2-1 — 20.40 39 Stopnic — 22.05 TV dnevnik — 22.20 Filmski pregled s svetovnega prvenstva v nogometu.

SOBOTA, 15. 6.: 15.50 Hannover: Svetovno prvenstvo v nogometu — srečanje Urugvaj : Nizozemska — 17.50 Mozaik — 17.55 Obzornik — 18.10 Kje izvira Nil — 19.15 Rezerviran čas — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.30 3-2-1 — 20.40 4 asi — 21.20 Barvna propagandna oddaja — 21.25 Cannon — 22.15 TV dnevnik.

Eses general sodeloval pri pokolu enega milijona ljudi

Težko je verjeti, da bo zločincu velikega kova, kot je general Bruno Streckenbach, vendarle uspelo ostati na svobodi in mirno uživati pokojnino, ki jo prejema od države.

Po 12 letih preiskave je namreč državni pravdnik v Hamburgu obtožil „upokojenca“ Streckenbacha, da je sodeloval pri pokolu najmanj enega milijona ljudi na Poljskem in v Sovjetski zvezi. Upal je, da ga bo spravil pred sodišče, toda upokojeni nacist ni imel prevelikih skrbi: predložil je zdravniško dokumentacijo, iz katere izhaja, da ima šibko srce in da bi ne zdržal zasliševanja pred sodno poroto.

Na osnovi te, po mnenju nekaterih, iz trte izvite dokumentacije, je sodni zbor v Hamburgu sklenil, da Streckenbachu ne bodo sodili. Sodniki so namreč v celoti sprejeli teze nacistovega zdravnika in mu tako podelili nekakšno „imunizacijo“.

Kdo je Streckenbach?

Iz preiskave hamburškega državnega pravdnika in podatkov, ki jih je nudil nemškimi oblastem znani „lovec na nacistične“ dr. Simon Wiesenthal je Bruno Streckenbach bil pred vojno načelnik gestapa v Hamburgu. Že prvo leto vojne ga najdemo v Berlinu, kjer so mu poverili načelstvo vseh varnostnih oddelkov eses v okupirani Poljski, kjer se je mudil dalj časa. S Poljske se je vrnil v Berlin, kjer je postal načelnik varnostnih služb. V tem času je aktivno sodeloval pri organizaciji zločinskih „Einsatzgruppen“, katerih naloga je bilo iztrebljanje „sovražnikov Nemčije“. V okviru te organizacije so delala uničevalna taborišča na Poljskem, Češkem, Rusiji in tudi v Trstu, z Rižarno. Samo v Rusiji so v letih 1941 in 1942 usmrtili nad milijon nedolžnih žrtev in državni pravdnik v Hamburgu trdi, da je Streckenbach aktivno sodeloval v teh pokolih.

Ko se je Nemcem vojna sreča v Sovjetski zvezi obrnila je Streckenbach padel v rusko ujetništvo. Očitno Rusi niso razpolagali s točnimi podatki o generalu varnostne službe, pač pa je bil obsojen na 25 let težkega prisilnega dela v Sibiriji. Tako je preživel v ruskih delovnih tabo-

Vater wird sich freuen über ein Hemd mit dem Wunderkragen (und Mutti auch, denn es ist so leicht zu pflegen). Wunderkragenhemden in Klagenfurt nur bei SATTLER am Heuplatz.

riščih 10 let. Na zahtevo tedanjega zahodnonemškega kanclerja Konrada Adenauerja je bil Streckenbach vrnjen v Nemčijo in osvobojen.

Sedaj se Streckenbach izgovarja, da je za svoja dejanja v celoti „plačal“ v Sibiriji in da mu nihče ne more več soditi, kar pa državni pravdnik v Hamburgu zavrača z ugotovitvijo, da je general bil v Sovjetski zvezi le „vojni ujetnik“ in da mu niso sodili zaradi njegovih zločinov.

Hamburški državni pravdnik je proti sklepu tamkajšnjega sodnega zbora vložil priziv in zahteval, naj Streckenbacha pregledajo sodni izvedenci in zdravniška komisija, kajti prepričan je, da mu zahodnonemško sodišče ima pravico soditi.

Presenečenje

(Nadaljevanje s 7. strani)

ne po bregu navzdol proti domu, ki kuka iz za zelenih dreves.

Drugo jutro, ko se je Stanka prebudila, je sonce že sijalo na njeno posteljo. Prislunhnila je in z mamine postelje zaslišala rahlo dihanje. Danes je pa mama zaspala, pomisli. Nič hudega, saj je nedelja in že jo hoče poklicati, a zadnji hip si premisli. Ne, ne bo je zbudila. Sama bo ustala in namesto nje zakurila štedilnik. Odgrne odejo in previdno sede na posteljo. Tedaj zagleda, da je mamina postelja prazna, na drugi, poleg mamine pa je nekdo ležal. Izza odeje so kukali le črni lasje. Srh jo je spreletel po vsem telesu. Le kdo je tu? Pomane si oči — menda se ji ne sanja? Tam res nekdo leži, a kdo je to? Njena postelja je tedaj nesrečno zaškripala, na nasprotni postelji se je „tisti“ prebudil in odgrnil odejo. Ne, ne more verjeti svojim očem: saj to je vendar njen očka in njegov obraz se ji prijazno smehlja.

„Očka, očka!“ uzkligne in že je v njegovem objemu. Njene roke so se ovile okoli njegovega vratu in razgreta lička so se pritisnila ob njegova.

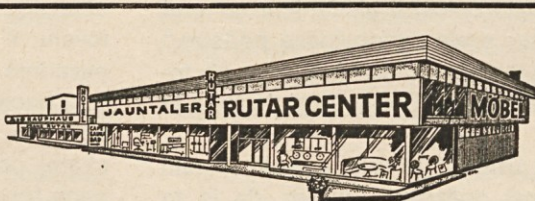
„Očka, moj očka!“ neprestano ponavlja in po njenih licih sta spolzela potočka solz.

Tedaj so se odprla sobna vrata in na pragu je obstala mama s skodelico čaja v roki. Stanka gleda, gleda: je to njena mama? Obraz ji je sijal od sreče, temni kolobarji pod očmi so čez noč izginili in poprej trpke poteze okrog ust so se spremenile v pristrčen nasmeh. Skoraj ne more verjeti, da je vse to res. Ko bi ne bila v očkovem naročju, bi mislila, da so vse to le sladke sanje. Ponoči, ko je ona trdno spala, se je vrnil očka.

Njihova soba se je naenkrat spremenila v najlepšo na svetu, kakor da bi sonce vso svojo toploto in svetlobo poslalo v njihov dom.

I v a n k a

Naš tednik izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6-69. — Telefon uredništva in oglasnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. Za Italijo 3400.— lir, za Nemčijo 24.— DM, za Francijo 30.— ffr., za Belgijo 300.— bfr., za Švico 25.— šfr., za Anglijo 3.— f. sterl., za Jugoslavijo 100.— N. din, za USA in ostale države 7.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Zrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

RUTAR-CENTER

- ugodno dobavi
- in hitro na dom dostavi

RUTAR CENTER, A-9141 Dobla vas — Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381